

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za ino-
zemstvo Din 40 — neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/1. — Telefon št. 72.Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knafljovi ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.Inseratni oddelček: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št.Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842. — Praha číslo 78.180,
Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 18. avgusta.

Odkar je na krmlu vlada RR, gre državna politika mimo in preko Slo-
vencev in gospodu Radiću je celo uspe-
lo, da je izbrisal naše ime iz SHSa...

Na politične prilike je treba gledati
realno in sentimentalne ocene ne kori-
stijo. Zato je potrebno, da povsem ob-
jektivno razmislimo položaj. Od obeh v
vladi koaliranih strank je NRS pokazala
vsaj toliko razumevanja za nacionalne
in državne interese v naši ožji domovi-
ni, da dosedaj ni dopustila spremembe
nacionalnopolitične linije v Sloveniji.
Radikalni voditelji niso nasedli zlob-
nim intrigam posameznih ambicioznih
in špekulativnih lokalnih faktorjev, ki so
menili, da je z odhodom SDS iz vlade
napočila njihova zaria, akoravno nima-
jo nikogar za seboj. Tako se je NRS ne-
koliko oddolžila svojemu programatič-
nemu stališču, v katerem poudarja, da
hoče biti stranka onih Srbov, Hrvatov
in Slovencev, ki so za narodno in držav-
no edinstvo.

Druha stranka koalicije, HSS, je že
po svojem imenu plemensko - hrvatska
ter se tudi programatično proglašja za
zastopnico hrvatskega seljaka. Ona za-
sleduje, kakor so razkrili nedavni član-
ki v njenih zagrebških listih, napram
Sloveniji nekake hrvatsko - zavojeval-
ne cilje, proti katerim se je vsa naša
javnost z vso oostrostjo uprla. Nerazum-
ljiva politična aritmetika je pripomogla
tej čisto hrvatski stranki do formalnih
pozicij v Sloveniji. Gospod Pucelj se ji
je pridružil s svojo SKS in to na način,
ki je v direktno škodo slovenskega
kmeta, katerega interesi nikakor niso
identični z interesi hrvatskega seljaka
a najmanj z interesi hrvatskih političnih
voditeljev. G. Pucelj se danes očitno
že kesa svojega koraka, za kojega mu
HSS ne izkazuje niti formalnega prizna-
nja. Vloga, ki jo je moral povodom zad-
nje proslave v Zagrebu igrati, ni za
voditelja bivše SKS in ministra n. r.
niti najmanj zavidna...

Slovenija ima 26 poslancev. To je lepo
število in marljiva četa poslancev bi
lahko veliko opravila in dosegla. A Slo-
venija je izbrala 20 avtonomistov, ki so
mnogo oddolžnosti pokazali v boju s ci-
rilskim napisom na prostorih svojega
kluba, ki ga kakor za dovtip imenujejo
»Jugoslovanski klub«. Klerikalci so krep-
ko obrekovali in blatili svojega ožjega
rojaka dr. Zerjavi in ko se je on trudil
za slovenske zahteve, so tulili nanj ka-
kor besni, da mu otežkočijo stališče.
Največja žalost za SLS je, da sta poslan-
ca Zerjav in Pivko dosegla sanacijo
rafaizanskih združenj bivšega graškega
»Verbanda«, ukinjenje pravilnika v 2%
davku na ročno delo, pravilno uvrsti-
te penzionerjev glede draginskih do-
klad itd. Kako strašna je partijska mrž-
nja SLS!

Danes je spoštovana SLS v čudni si-
tuaciji, da nima koga psovati. V zvr-
žanju lastne krivde na druge je ta stran-
ka pravi mojster. Lani je vlada gosp.
Davidovića, v koji so sedeli gr. Koro-
šec, Vesenjak, Kulovec in Sušnik kot
ministri, v Opštini podpisala tako raz-
mejitev napram Italiji od Triglava do
Snežnika, kakor jo je diktiral g. Garibol-
di od laškega generalštaba. Kljub temu,
ko se je letos ta nesrečna opatijska po-
godbna na licu mesta izvedla, so bile vse
klerikalne organizacije po migu od zgo-
raj obveščene, da imajo širiti med ljud-
stvom, da je tako mejo »izposloval«
gosp. Zerjav! Vsak pameten človek pa
danes vé, da so se od vlade PP dosegle
še male korekture in da je bilo bolje
žrtvovati Windischgrätzov grad kakor
izgubiti le eno kmečkih parcel, dobljenih
pri Cerknici. Planini, Hotederšici in
Žireh. Kljub vsem tem dejstvom kleri-
kalci obrekujejo pridno naprej. Kdor je
hotel videti višek katoliške morale, te-
mu pa je bilo treba pogledati, kaj so do
uveljavljenja novega tiskovnega zakona
pisali blagoslovljeni gospodarji maribor-
ske »Straže« in »Gospodarja«...

Danes, ko je Slovenija izrinjena iz za-
stopstva v vladi, se prav posebno jasno
vidi, kam nas je spjel klerikalizem.
Vpliv Slovencev je po njihovi zaslugi v
obratnem razmerju s številom poslan-
cev SLS. Čim več poslancev je izvolila
Slovenija za SLS, bolj je izkopavala
sama sebi jamo. Kakor čujemo, se vse
to dobro čuti tudi v klerikalnih vrstah
samih.

Edino slovenski demokrati smejo s
samozavestjo gledati na svoje dosedanje
šestipolletno politično udejstvovanje,
ki je rodilo za državo in še posebej za
slovensko ljudstvo obilo lepih sadov.
Priznati mora vsakdo, da je bila slo-
venska SDS edina stranka, ki ni le ob-
varovala Slovenijo pred popolnim zapo-
stavljanjem, marveč je po svoji inicija-
tivi in spretnosti dosegla celo uspehe,
ki so neprimerno večji, kakor pa je for-
malna številčna moč stranke. Ponavlj-
jamo, da bi slovenski demokrati, ako bi
jim slovensko ljudstvo dalo vsaj polovi-
ko toliko volilnih kroglic kot SLS in da
bi jim politiki in nepolitiki drugih slo-
venskih strank pri delu ne metali pod

Položaj po zagrebški proslavi

Iztrenjenje v beograjskih krogih. — Radić v Beogradu. — Ma-
ksimović notuje v Karlove Vari. — Kriza v zemljoradniški stran-
ki. — Izključitev posl. Jovanovića in Pucija?

Beograd, 18. avgusta. p. Politična si-
tuacija je vsled odsotnosti mnogih mi-
nistrov nespremenjena. Danes dopol-
dne se je vršila v ministrstvu pravde
konferenca, na kateri se je razpravlja-
lo v kakšnem obsegu bi se naj izvedla
vojaška amnestija, ki jo vladar želi pro-
glasiti. Izgleda, da bo odločitev padla
še v prvi ministrski seji, ko se zbere
v Beogradu dovoli članov kabineta.

Ravno tako je ostalo vprašanje dr-
žavnih podtajnikov iz vrst HSS še ne-
rešeno. Radikalni ministri hočejo stvar
predložiti g. Pašiću in v to svrhu potu-
je minister Maksimović v Karlove
Vary.

V četrtek se vrši v Beogradu konfe-
renca delegatov za zasedanje Zveze
narodov v Ženevi, ki se prične dne 2.
septembra. Te predkonference se ude-
ležijo tudi Stjepan Radić, ki prispe jutri
v Beograd.

V političnih krogih je vzbudila mno-
go pozornosti napoved St. Radića, da
se bo po povratku iz Ženeve stalno za-
drževal v Beogradu ter osebno vodil
politiko HSS. Ne more se reči, da je ta
vest bila sprejeta s posebno simpatijo.

Beograjski listi so po večini silno
pretiravali zagrebške dogodke ter so
pripisovali vse na rovaš Stjepanu Ra-
diću. Videli so do 40.000 hrvatskih So-
kolašev na ulicah, čuli silne ovacije ra-
dikalskim ministrom ter so pretvorili
celo proslavo v manifestacijo za spo-
razum radićevcev z radikali. Danes se
polagoma pojavlja iztrenjenje in poro-
ča se o dogodkih, ki zahtevajo s strani
vlade posebno pažnjo. O vsem tem

se bo govorilo na ministrski konferenci,
ki se sestane prihodnje dni. Tudi Radi-
ćeve napovedi, da bo »obiskal« Suma-
dijo in nekatere druge enunciacije
predsednika HSS tvorijo predmet ži-
vahnih razgovorov med radikalskimi
voditelji. Verjetno je, da se bo tekom
iutrišnjega dneva o tem razpravljalo
tudi z g. Radićem.

Živahno gibanje je opaziti pri zemljo-
radnikih. Kriza v tej stranki se je za-
dnji čas znatno poostрила ter preti voditi
do ostrega konflikta in razdora. Glav-
no nasprotstvo se pojavlja med »selja-
škimi« in »gospodskimi« poslanci in ve-
liko nezadovoljstvo vlada v širokih vr-
stah stranke radi politike zemljoradni-
škega kluba. Zahteva se izključitev do-
sedanjega voditelja kluba poslanca Jo-
ce Jovanovića ter posl. Pucija, ki da
je »dezertiral«. Dne 30. in 31. avgusta
se vrši kongres stranke v Beogradu, na
katerem se bo izvršil obračun med na-
sprotniki. Novo razburjenje v zemljo-
radniških krogih je povzročil posl. Vu-
lić, ki proglašja, da novi režim bolj ka-
kor katerikoli drugi preganja zemljo-
radnike. Posl. Vujčić je danes poslal
predsedstvu Narodne skupščine inter-
pelacijo, poleg tega pa še posebno pri-
tožbo notranjemu ministru, ker so ga
v njegovem volilnem okraju v Vojvodini
politični nasprotniki sprejeli z de-
monstracijami, pretepli in izgnali s silo.

Zagreb, 18. avgusta. n. Stjepan Ra-
dić je nocoj odpotoval z brzim vlakom
v Beograd. Ves dan je danes konferi-
ral z vodstvom svoje stranke in neka-
terimi delegati z dežele.

General Bodrero o nettunskih konvencijah

Tesno in pristrčno prijateljstvo. — Ni zmagovalcev in tudi ne
premagancev.

Beograd, 18. avgusta t. Italijanski posla-
nik Bodrero je sprejel na Bledu dopisnika
beograjske »Politike« in dal o nettunskih
konvencijah nekaj izjav. Poslanik je dejal
med drugim:

»Reči nimam pravzaprav ničesar. Dr.
Ninčić in Mussolini sta že povedala, kar
sta imela reči. Veste tudi, da sem že par
dni na Bledu in da se zato nisem mogel
tako natančno seznaniti z besedilom nettun-
ske pogodbe. Znano je, kako važen je bil
rimski dogovor, in to se je že dovolj jasno
videlo. S tem dogovorom je bil ustvarjen
temelj za ureditev odnosov med obema
sosednjima državama. Ostalo je le nekaj
vprašanj, ki jih je bilo treba razčistiti. To
se je zgodilo v duhu prijateljstva in oboje-
stranske naklonjenosti. Priznati moramo,
da so strokovnjaki obeh držav delali na
konvencijah z dobro voljo in politim razu-
mevanjem. Mnogo listov je pri nas, pa tudi
pri vas kritiziralo nettunske konvencije.
Ravno to pa je dokaz, da nima nihče prav.
Zakaj ako bi bil dogovor vsaj za eno stran-
ko zadovoljiv, bi pač morala biti vsaka ta
stranka zadovoljna. Mi imamo napake, pa

tudi vrline, in vi ravnotako. Zato se s po-
gažanji in popustljivostjo na obeh straneh
lahko stvari vedno dobre uredijo. Ne sme
se pozabiti, da sta naši državi sosedi, in
da moramo že zato biti in ostati dobri pri-
jatelji.

Reči vam morem: kot poslanik kraljevine
Italije sem se trudil in bom i nadalje z
vsemi svojimi močmi delal na to, da osta-
ne prijateljstvo še nadalje tesno in pristrčno.
Kako daleč smo že prišli v tem vprašanju,
naj vam služi dokaz, da se že dve leti ni
pripetilo niti en neljubi incident ob meji. Spo-
minjajte se, kako je bilo poprej! Mnogo
točk nettunskega dogovora se je vsled po-
manjkljive objave o tem napačno razumelo.
Verlemito mi, da temelji v Nettunu podpisa-
ni dogovor na podlagi popolnega prijatel-
jstva in enakosti. Ako je ena stranka dohila
nekaj več na eni strani, je bila kompenzira-
na druga na drugi strani.

Ni zmagovalcev in tudi ne premagancev.
Sicer se bodo lahko o tem vsi prepričali te-
daj, ko pridejo nettunske konvencije pred
Narodno skupščino za ratifikacijo in jih do-
bi časopisje obeh držav v objavo.

Beli boljševizem v Italiji

Bivši italijanski ministrski pred-
sednik Nitti orokuje skorajšnji
konec fašistov v Italiji.

London, 18. avgusta. a. »Westminster Ga-
zette« prinaša naslednjo izjavo bivšega ita-
lijskega ministrskega predsednika Nitti-
ja:

»Živim v inozemstvu, ker so fašisti za-
jzali in opustošili mojo hišo v Rimu. Ne
vrnem se v Italijo, dokler ne preneha faši-
stovska vladavina. Nikdar nisem priznal fa-
šistovske vlade kot vlade de iure, temveč

samo kot vlado de facto. Smatram, da ima-
mo sedaj v Evropi dve obliki boljševizma.
In sicer rdečega v Rusiji in belega v Italiji.
Sredstva pa, ki se uporabljajo v Rimu, so
ista, kakor v Rusiji. Manjšina je na krmlu
in preprečuje večini, da bi izražala svoje
pravice. Fašizem je popolnoma italijanski
pojav, ki se ne more prenesti v druge dr-
žave, in upam, da ga bo kmalu konec.

Pogajanja za odkup proge Gjevgelija-Solun

Beograd, 18. avgusta r. O pogajanjih med
grško vlado in francoskimi lastniki delnic
orijentalne železnice se doznajajo nastop-
ne podrobnosti: Lastniki delnic so zahtevali
25 milijonov francoskih frankov in razen
tega 60 milijonov francoskih frankov za
obveznice, ki bi jih grška vlada morala
istotako odkupiti. Grška vlada je ponudila
15 milijonov s pridržkom, da odda reparaci-
jski komisiji vse obveznice, ki bi se našle v
rokah podanikov prejšnjih neprijateljskih
držav. Grška vlada je odločno odklonila
predlog orijentalnih železnice, naj se poveri
posebni mednarodni komisiji kontrola nad
grškim finansiranjem, kakor tudi nad upra-
vo odkupljenih železnic. Grška vlada prista-
ja samo na to, da plača za obveznice orien-

talskih železnic po 400 frankov, medtem ko
zahtevajo lastniki po 700 frankov. Grška
vlada je izjavila, da bo pogajanja obnovila
še le tedaj, ko bodo lastniki delnic in obvez-
nic sprejeli grški predlog kot temelj poga-
janjem in ko se bodo pisмено obvezali, da
se ne bodo o prodaji pogajali z nohenim
drugim V Atenah smatrajo, da je ponudba
družbe naš kraljevine, naj odkupi železni-
ške proge samo manever, s katerim hoče
izvršiti pritisk na grško vlado, da bi odne-
hala od svojih zahtev. Francija skuša dose-
či, da bi se osnoval francoski konzorcij, ki
bi upravljali progo Gjevgelija-Solun, med-
tem ko se naša država trudi, da bi se
osnovala skupna jugoslovansko-grška že-
lezniška družba za to progo.

Naša izseljeniška kvota za Ameriko

Beograd, 18. avgusta. n. Ameriški konzul
je poslal ministrstvu za socialno politiko
seznam onih oseb, ki dobe potne liste v le-
tošnji kvoti za izselitev v Zedinjene dr-
žave. Teh oseb je 210, in sicer 105 inozemcev,
rojenih na našem ozemlju in 105 naših dr-
žavljanov. Ta kvota, ki odnada na našo kral-
jevino, velja »a dobo od junija t. l. do
junija 1926. Osobe, ki dobe »daj potne li-
ste, so zaprosile zanje že pred dvema leto-
ma.

Manifest vsemu slovanskemu sokolstvu

V Varšavi je bil v nedeljo slovesno proglašen manifest o usta-
novitvi vseslovanske sokolske zveze.

Varšava, 18. avgusta. l. Poljske no-
vine objavljajo manifest, ki je bil skle-
njen na seji odbora za osnivanje Zveze
slovanskega Sokolstva. Manifest je bil
slovesno prečitán pred 2000 zastopniki
poljskega Sokolstva, ki so se zbrali v
parku staroste Zveze poljskega Sokol-
stva br. Adama Zamojskega ter je na-
pravil najgloblji vtis. Burno aklamirani
so pri tej priliki govorili zbranimu polj-
skemu Sokolstvu staroste ČOS. doktor
Scheiner, JSS. E. Gangl in ruskega So-
kola Vergun. Poljsko časopisje obširno
in stvarno obravnava o veliki važnosti
nove Zveze, ki je danes najjačja slo-
vanska organizacija.

Manifest se glasi:
Odposlanci sokolskih savezov češko-
slovaškega, jugoslovanskega, poljskega
in zamejnega ruskega, zbrani dne 14.
avgusta 1925. na zborovanju v slavni
prestolici poljskega naroda v Varšavi,
proglašajo po vzajemnem dogovoru v
enomiselnem soglasju:

Prošljeneji z zavestjo vzvišenega po-
slanstva sokolske ideje, smo prepriča-
ni, da je ona na temelju Tyrševega nau-
ka pred vsemi drugimi poklicana, da
pripravi pot k zaželenemu zbliznanju
vseh slovanskih narodov.

Uverjeni smo, da so slovanski narodi
— poslušni vekovnim glasovom svoje-
ga krvnega sorodstva in bratstva —
dolžni združiti vse sile za razvoj in

obrambo vsega slovanskega ljudstva.
V spoznanju, da odpirajo svetovna
vojna in nje posledice pred slovanskimi
narodi široko polje novega dela in no-
vih pogledov na bodoče naloge, se ho-
čemo nadalje po enotnem občem prav-
cu truditi za pravno in telesno vzgojo
vsega slovanskega plemena v bratskem
demokratskem duhu, ki zabranjuje vse
ono, kar razceplja Slovanstvo. To je
duh, ki odstranjuje vse sedanje in dav-
ne spore in njihove vzroke, ki širi vza-
jemno ljubav, strpljivost in bratsko
družno življenje na prosneh najvišjih
idealov človeštva in civilizacije.

Zbrani predstavniki zgoraj imeno-
vanih slovanskih sokolskih savezov so
sklenili, da iznova osnujejo čvrsto zve-
zo sokolskih organizacij vseh slovans-
kih narodov v duhu načel in pravil,
danes sprejetih.

Pošiljamo to radostno vest v vse
svoje slovanske zemlje kot prvi izraz
naše vroče želje do silne bodočnosti
vsega Slovanstva.

Za Československo Obec Sokolsko:
dr. Scheiner, Štepanek, dr. Heller, Bi-
lek.

Za JSS: E. Gangl, G. Paunković.

Za Związek Tow. gimn. »Sokol« v
Polisce: Adam Zamoyski, dr. Szepanski.

Za Sojuz ruskih sokolsk. organizacij
za granicej: dr. Vergun.

Varnostni pakt in arbitražne pogodbe

Tudi Belgija odobrila francoski odgovor, ki bo izročen ta teden
v Berlinu. — Nemčija bo prosila za vstop v Zvezo narodov.

London, 18. avgusta. z. Na konferen-
ci med Briandom in Chamberlainom v
Londonu se je razgovarjalo tudi o dveh
formulah za primer spora med Nemčijo
in Poljsko.

Po eni formuli naj bi nameravani po-
godbi o razsodišču med Nemčijo in
Poljsko ter Nemčijo in Českoslovaško
spadali med kolektivne garancije sveta
Zveze narodov. Svet Zveze narodov bi,
ako se ugotovi, da je Nemčija napadla,
skupaj s Českoslovaško in drugim po-
obleščencem glasoval za morebitne vo-
jaške sankcije proti Nemčiji. Francija
ne bi mogla v tem primeru niti prekora-
čiti demilitariziranega pasu v Porenju
razen s posebnim dovoljenjem Zveze
narodov.

Po drugi formuli bi v slučaju vojne
med Nemčijo in Poljsko Velika Britani-
ja imela prsto roko, da razsodi kot

garant demilitariziranega pasu v Pore-
nju, ali je Francija upravičena korakati
preko tega ozemlja.

Razen tega razmišljajo o tem, naj bi
se tudi ob vzhodni meji ustvaril demili-
tariziran pas.

Pariz, 18. avgusta. s. Listi javljajo iz
Bruslja, da je zunanji ministri Vander-
velde odobril francoski odgovor, ki ga
bo Francija glede varnostnega pakta
odposlala Nemčiji.

»Paris Soir« poroča, da bo francoski
poslanik v Berlinu najbrže v soboto iz-
ročil francoski odgovor glede varnost-
nega pakta v Berlinu.

London, 18. avgusta. l. Kakor poro-
čajo zaurno iz Berlina, bo nemška vla-
da odobrila francoski odgovor glede var-
nostnega pakta in bo v najkrajšem času
prosila za sprejem v Zvezo narodov.

Pričetek francoske ofenzive v Maroku

Generalni štab Abd el Krima se je umaknil v Ajdir. — Španska
vojska pripravljena za napad. — Odhod maršala Petaina v Ma-
roko.

Pariz, 18. avgusta a. Velika francoska
ofenziva med Fezom in Tazo se je pričela.
Oficijelni komuniké iz Feza zatrjuje, da se
udeležuje ofenzive popoln armadni zbor.
Artilerija in letalstvo sta pričela večerj z
močno topovsko pripravo proti sovražni-
kovim centrom.

Več plemen, ki so dosedaj sodelovala z
Abd el Krimom, se je ponudilo Francozom.
Abd el Krim se je umaknil s svojim ge-
neralnim štabom v Ajdir in nadaljujejo z vsi
silo propagando med prebivalstvom v oko-
lici Taze, pri čemer pa se opaja, da do-
mačini niso več tako navdušeni za odpor,
kakor so bili dosedaj. Abd el Krim pošilja
svoje odposlance preoblečene kot igralce,
ki nastopajo med domačimi ljudmi igrajoč
na flavte in majhne bobne. V teh bobnih
so Francozi našli pisma, v katerih Abd el
Krim poziva prebivalstvo na odpor tostran
francoskih črt.

Maršal Petain, ki odpotuje nocoj iz Pa-
riza v Maroko, se snide medpotjo z ge-
neralom Primo de Rivero Sestanez med obema
se bo vršil v soboto. Dopisnik »Matina«
javlja iz Taze, da je Abd el Krim prejel v
zadnjem času z nepoznane strani večjo

množino orožja in municije. Začetkom sov-
ražnosti mu je neka podmornica pripeljala
28 milijonov peset, ki so jih zbrali Turki iz
Egipta in sosednji krajev ter celo iz Indije.

Vesti iz Maroka poročajo, da je tamkaj
pripravljenih 70.000 španskih vojakov.
Španske operacije proti Alhugemasu se im-
ajo pričeti 24. avgusta z vsemi razpoložli-
vimi silami. Poročajo tudi, da sta imela ge-
nerala Naulin in Chambrun z generalom Ly-
auteyem posvetovanje v novem položaju.
Maršal Petain je danes odpotoval v Maro-
ko, po njegovem povratku pa bo maršal
Lyautey odpotoval iz Maroka na kratek od-
diš v kopališče Vichy.

Pariz, 18. avgusta k. Ministrski predse-
dnik Painlevé je dopoldne prispel v Pariz in
takoj odšel k predsedniku republike. Od
predsednika se je vrnil ob 18. in sprejel na-
to maršala Petaina. Maršal Petain je danes
odpotoval v Maroko. V njegovem sprem-
stvu se nahaja šef generalnega štaba ge-
neral George.

Kakor poroča »Humanite« bo jutri od-
potovala iz delavcev sestavljena preisko-
valna komisija v Maroko, da se na licu me-
sta pouči o položaju.

Znižanje železniških tarifov

Beograd, 18. avgusta. n. Prometni mini-
ster Radićević je izjavil novinarjem, da se
1. septembra t. l. zniža železniška tarifa za
prevoz potnikov in blaga za 25 do 30 odst.

Obnovitev pogajanj za konkordat

Beograd, 18. avgusta. n. Vprašanje obno-
vitve konkordata z Vatikanom se reši v
septembru, ko se zopet začne pogajanja.
Naša delegacija odpotuje v Rim že v prvi
polovici septembra. Ker je večina vprašanj
v glavnem že rešena, je verjetno, da bo pri-
šlo do sporazuma in da bo konkordatna po-
godba podpisana v prvi polovici oktobra.

Letalski nesreča

Curth, 18. avgusta. k. Danes ob pol 20.
sta v bližini Wangsa trčili dve letali v vla-
sini 200 do 400 m ter padli na zemljo. Vo-
zila sta dva učenca vojaške letalske šole.
Aparata sta razbita, voditelja pa ubita.

Balkanski garancijski pakt

Zivimo v dobi garancijskih paktov. Namesto prvotnega načrta, po katerem naj bi tvorila enotna pogodba med prizadejimi državami garancijo za sedanje meje zapadne in srednjeevropske, se kaže sedaj težnja, da se z vrsto posebnih garancijskih paktov zagotovi obstoječe stanje v posameznih teritorialnih področjih Evrope. Tako se je pojavil tudi načrt balkanskega garancijskega pakta, ki naj zagotovi sedanje meje na Balkanu. V zvezi s tem načrtom, ki je izšel iz Grčije, je težnja po osnovanju pogodbe o obilglatni arbitraži, ki je istotako v prvi vrsti projekt grške diplomacije. Grška vlada namerava glasedom poročiti staviti Jugoslaviji in Rumuniji predlog, da se sklene pogodba o obilglatnem razsodišču, temelječe na obstoječih pogodbah in na teritorialni integriteti ter nacionalni suverenosti. Grški vnani minister Rendis je dal v tem pogledu obsežnejše izjave, iz katerih je tudi razvidno, kateri nagibi najbolj silijo Grčijo k takim načrtom. Rendis je dejal, da naš najnovejša brezuspešna pogajanja med Beogradom in Atenami najbolj očitno kažejo, kako potrebna je pogodba o obilglatnem razsodišču, zakaj ako bi taka pogodba obstojala že pred pogajanja, bi se ne mogla pojaviti nikakoli ovira njih uspešnem zaključku.

To komentiranje dovolj živo pokaže gibalna grške politike. Grki trdijo, da pomenijo naše zahteve o solunski jugoslovanski coni ter o železnici Djevdellija-Solun kršitev grške nacionalne suverenosti in očitno upajo, da bi jim garancijski, oziroma arbitražni pakt že vnaprej zagotovil gornjo argumentacijo v smislu, neugodnem za nas. Zdi se tedaj, da si predstavljajo Grki pod zaželenimi novimi pogodbami predvsem in v prvi vrsti zagotavljanje Soluna in južne Makedonije sploh, to je teritorija, o katerem neprestano pišejo atenski in solunski listi, da in ogrožajo jugoslovanske ekspanzivne aspiracije.

Garancijski pakt za Balkan sam na sebi je nedvomno simpatičen načrt. V praksi je seveda vreden toliko, kolikor se nahaja za njim resnična garancija, to je ali iskreno priznavanje obstoječega stanja s strani vseh prizadetih ali pa na fizični silni temelječa kontrola manj iskrenega priznanja po močnejših zmagovalnih državah. Pariški «Temps» komentira načrt balkanskega garancijskega pakta, ki bi bil seveda na zapadu zelo simpatično sprejet, saj bi pomagal razbremeniti maloantantne francoske zaveznike ter jim dal večjo akcijo prostost v podonavski srednji Evropi, podčrtava pa, da bi pomenila uzgodolitev upravičenih bolgarskih želj eno od potrebnih osnov za tak garancijski pakt. Pravilno je, da je Bolgarija edina država na Balkanu, od katere bi bila pričakovati kakak akcija proti sedanjemu stanju, utemeljenem z zmagami v svetovni vojni; mi smo se o tem že dodobra prepričali. Toda napram Bolgariji z naše strani ne more biti druge politike, kot one, ki zahteva lojalno spoštovanje mednarodnih norm, kar obsega seveda tudi konec favoriziranja ali tudi toleriranja komitatske akcije. Pač pa ima Bolgarija od Grčije obljubo glede gospodarskega dostopa do Egejskega morja. Ta obljuba sicer vsled prenatlega razvoja dogodkov ni dobila polne mednarodnopravne veljavnosti, kakor je bilo prvotno namenovano, tedaj pa vendarle dovoljno osnovo za aspiracije gospodarskega dohoda do morja preko grškega teritorija. Mi še nimamo poudarka, potegovati se za bolgarske interese napram Grčiji, potrebno pa je, da naglasimo tudi te možnosti sedaj, ko se v Atenah vživljajo v vlogo večje moči, nego jo faktično predstavljajo in ko očitno z garancijskim paktom in drugimi novimi pogodbami nameravajo in želijo ojačiti svojo pozicijo baš napram nam. V tem namreč je izvor naše upravičene skepnosti. Grčija naj najprej sklene znova pogodbo z nami, si zagotovi z upoštevanjem naših želj naše prijateljstvo; to ji bo najboljša garancija za bodočnost. Šele potem bi bila za njo podana dobra osnova za — balkanski garancijski pakt.

Podonavski plovba

Podonavski tovarna plovba v letu 1923 in 1924. znaša samo okoli 56 % normalnega predvojnega prometa. V prvih šestih mesecih 1925 se je ta promet povečal za 50 % napram istemu času 1924, kar je pripisovati pošiljanju jugoslovanske koroze po morskem potu.

Kar se tiče primerjanja pred- in pojnega potniškega prometa na Donavi, ga ni mogoče izraziti v številkah, vendar se pa lahko reče, da je potniški podonavski promet v Avstriji, Češkoslovaški in Madžarski sedaj večji kot pred vojno, malo manjši v naši državi, mnogo manjši v Rumuniji in malo večji v Bolgarski. Na Donavi v Nemčiji pa ni bilo nikoli rednega potniškega prometa.

Pred vojno so avstro - madžarske plovne družbe imele večino podonavskih plovbe v rokah, izvzemši del prometa navzdol od Zeleznihi vrat, ki so ga oskrbovali Rumuni in Grki. To se je zelo spremenilo. Sedaj je promet porazdeljen na nemške, avstrijske, češkoslovaške, madžarske, jugoslovanske, rumunske, francoske in nizozemske plovne družbe in rumunske družbe delujejo navzdol od Zeleznihi vrat bolj kot po prej. To napravila reko mnogo bolj mednarodno v njeni sedanjih uporabi kot sploh kdaj prej. Grške ladje pa vsled svoje prevelike globočine ne morejo

preko Zeleznihi vrat navzgor. Vse podonavsko brodovje presega danes predvojno stanje za 25 %, vendar pa se je avstrijsko in madžarsko brodovje precej zmanjšalo, ker je bilo deloma porazdeljeno na podlagi mirovnih pogodb na češkoslovaške, jugoslovanske, rumunske in francoske interese. Pristanišča in skladišča so se v splošnem povečala, kar odgovarja rastočemu prometu. Važen razvoj je naraščanje števila motornih tovornih čolnov za gotove vrste blaga.

Nov povojni postopek je ta, da naša država in Rumunija ne dopuščata tujim plovnim družbam, da bi vršile mednarodni promet na njih ozemlju na Donavi, kakor tudi na nekaterih važnih pritokih, kot n. pr. na Savi in na Begi, ki se smatrata sedaj za narodne in ne za mednarodne reke. Tako je mogoče, da so jugoslovanske in rumunske plovne družbe pritegnile nase mnogo prometa, ki se je prej vršil po avstrijskih in madžarskih družbah. Te kritizirajo sedaj ta novi postopek, češ, da se s tem zmanjšuje splošni podonavski promet, ker jugoslovansko - rumunski promet ne zadošča potrebam. Pravna stran tega postopka deloma ni splošno priznana. Rešiti bi se dala edinoletna konvencija med državami. Poleg teh načelnih vprašanj pa obstoja praktično vprašanje, kako daleč je v interesu naše kraljevine in Rumunije, da izdajata omejena dovoljenja za tuje plovne družbe, da se smejo udeleževati prometa od časa do časa pod strogo določenimi pogoji. To bo precej izboljšalo lokalni promet.

Največje neprimliko za plovbo pa so formalnosti na mejah. Prej ni bilo meje med Pasavo in Oršovo, torej na razdaljo 1272 km. Samo na tej sekcijsi so sedaj štiri meje in šest carinskih pregledov. Madžarska in naša država imata zaenkrat na skupni meji separatne postaje, tako da je potrebna dvojna carinska revizija, s čimer izgubi ladja večkrat cel dan. Obe državi sta izjavili, da nimata načeloma ničesar proti temu, da se obmejne postaje združijo.

Beograjski pristaniški urad zahteva od tujih ladij pristojbine in jih izključuje od gotovih vrst mednarodnega prometa, ker je del pristanišja v Savi, ki ni mednarodna reka. Splošno je mnenje, da to ni v skladu s trgovskimi interesi naše prestolice in da bi bilo bolje, da bi se tako postopanje opustilo, kajti le tako bi se mogel beograjski pristan dvigniti na ono višino kot je dunajski ali budimpeštanski.

Politične beležke

+ Velik shod Sv. Pribečevića v Dubrovniku. Odbor SDS v Dubrovniku je naprosil Sv. Pribečevića, ki biva tamkaj na odhodu, da bi na ožji konferenci poročal o političnem položaju. Posvetovanje je bilo napovedano za ponedeljek zvečer v prostorih pevskega društva «Sloge», zbralo pa se je toliko ljudi, da so napolnili veliko dvorano in vse stranske prostore ter da jih je mnogo moralo ostati na ulici. Na shod so prisle tudi vse vodilne politične osebnosti Dubrovnika, med njimi tudi mnogi zastopniki drugih strank. Sv. Pribečević je govoril nad eno uro, neprestano prekinjen od navdušenega odobravanja. Njegov govor je napravil mogočn vtis. Po končanem shodu je množica sprenila Sv. Pribečevića med navdušenimi ovacijami do njegovega stanovanja.

+ Prepričanje za pomen zagrebske proslave. Medtem, ko so pravi prireditelji minulih zagrebskih svečanosti skrbeli, da bi dobila proslava tisočletnice hrvatskega kraljevstva popolnoma separatistični značaj, je St. Radić s prijatelji izbral priliko, da ji je pritisnil svoj radićevski - politični pečat. To pa je seveda razburilo vse one kroge, ki ne odobravajo Radićevega sporazuma z radikali. V tem pogledu je značilno, kaj piše zajedničarski «Hrvat», ki trdi, da je že sama povorka in nastop Hrvatskega Sokolstva imel demonstrativni značaj proti raznim beograjskim režimom. Vodstvo HSS, ki je opustilo hrvatsko narodno borbo in prešlo k radikalom, ki se do danes ni upalo sklicati med hrvatskim narodom javne skupščine, da bi opravilo svojo najnovejšo politiko, pa smatra za najbolj komodno, ako za vsako večjo hrvatsko narodno manifestacijo ugotovi, da pomeni zaupnico novi politiki St. Radića. Tudi sokolsko proslavo tisočletnice hrvatskega kraljevstva je skušalo izkoristiti v strankarske namene in po pisavi vladnega tiska bi človek sodil, da to sploh ni bil sokolski zlet, temveč radićevska parada. «Hrvat» trdi nadalje, da poizkus, izkoristiti to proslavo v strankarske namene, ni uspel in da režimski tisk falzificira dejstva, ako trdi nasprotno. V polemiki z «Obzorom», ki je zapisal, da je prebivalstvo Zagreba manifestiralo za politiko sporazuma, ker je pozdravljalo kralja, vlado in seljaško stranko v osebi St. Radića, piše «Hrvat», da je v pozdravljanju kralja smešno videti odobravanje politike RR vlade. Kralj je oseba, ki ne spada v medstrankarske odnose in ki ga niso pozdravljali samo pristaši Radića, temveč tudi Radićevi nasprotniki. Ako Pribečevići samostojni demokrati pozdravljajo na svoji skupščini kralja, ne pomenja to, da Pribečević in njegovi pristaši odobravajo novo politiko sporazuma z radikali. Kralj je bil v Zagrebu vedno lepo sprejet, tudi takrat, ko je bil Radić nahušji republikanec. «Hrvat» trdi nadalje, da pozdravljanja vlade in seljaške stranke v osebi St. Radića sploh ni bilo, niti od strani Sokolstva, niti zagrebskega prebivalstva. Ako pa je imel St. Radić kak govor, se

to nikomur ne more zdeti čudno, kdor pozna njegovo zgornost. Ako režimski tisk skuša opisati zagrebske proslave v korist vlade, je to profanacija, ker ni nihče pooblaščen, da bi jo smel predstavljati kot Radićevo javno skupščino. Radić se je vsiljeval z zelo majhnim uspehom, iz tega pa, da ljudje niso protestirali, se ne sme sklepati, da odobravajo njegovo politiko. — Tako «Hrvat».

+ Zakaj gre St. Radić v Ženevo? Milanski «Secolo» je prinesel dne 14. avgusta daljši dopis svojega beograjskega dopisnika, ki pravi, da povzroča kletavost St. Radića mnogo skrbi vladnim krogom v Beogradu. Radićeve izjave, pravi dopisnik, so toliko vznemirile ministre, da so imeli posebno tajno sejo, za katero tisk niti do danes ni ničesar zvedel in na kateri so dolgo razpravljali, kaj naj store s St. Radićem. Eden izmed ministrov je pripomnil: «Ako St. Radić ostane med nami, ako pride v skupščino, ako postane minister, nas bo vse ubil s svojimi govori in spoznam bo propadel. Poslujemo ga v inozemstvo, ponudimo mu mesto, ki bo laskalo njegovi ambiciji, in odstranimo ga s poti!» Ta predlog je bil sprejet soglasno, pravi dopisnik, in Radić je bil imenovan za delegata v Zvezi narodov. «Beograjski dnevnik» pa poroča, da žele radikali, da se St. Radić pojavi v Ženevi pred Zvezo narodov tudi radi tega, da bi s svojim nastopom s katerim bi desavuiral vse svoje prejšnje politične izjave v inozemstvu, presekali intrige v inozemski javnosti o nestabilnosti in nesolidnosti naše države. Radikalom je posebno mnogo na tem, da vežejo s temi izjavami St. Radića tudi v inozemstvu, tako da bi mu bila v bodoče onemogočena vsaka akcija proti sedanjemu političnemu kurzu doma in v inozemstvu.

+ Kaj bo delal St. Radić v Ženevi? Beograjski in zagrebski listi objavljajo izjavo St. Radića o njegovi nalogi v Ženevi kot delegata pri Zvezi narodov. St. Radić je dejal, da predstavlja Ženeva zavezniško Evropo v embriju. In zato se drugače govori, kadar smo v zavezniški zajednici, nego, kadar smo oddvojeni. Ta atmosfera odgovarja njegovim idejam in zato se mu ne bo treba siliti, da bi govoril v tem duhu. Seveda bo moral biti rezerviran tudi zato, ker ne bo šel tja kot privaten človek, temveč kot delegat države. Z ozirom na tamošnje razmere bo govoril ako bo potrebno, morebiti pa tudi ne bo govoril. — Ta Radićeva izjava je zato važna, ker je prvič, da napoveduje možnost, da ne bo govoril. Če ne bo St. Radić pozabil v Ženevi, kaj je dejal v Zagrebu, bo njegovo delegatstvo pri Zvezi narodov morebiti milo brez večjih nezdov in celo koristno za našo državo.

+ Zagrebe, beli grade! Od vseh strani ga likajo. Radikalno «Vreme» razpravlja o slavnosti, ki se te dni vrši v Zagrebu in meni: «Zagreb mora kot prestolnica Hrvatov ob ponovnem posetu kralja Aleksandra z dostojanstvenim gestom oprati madež, ki mu je bil nepravilno nanešen. Odkrito in jasno mora ponoviti zadržila svojih predstavnikov, da je minila doba medsebojnega ravnania.» Kolikor se vidi, najdejo vsi nasveti v Zagrebu pravo mesto. Namreč zagrebski župan Heinzel obavlja mogočne proglase «vseukupnem građanstvu Zagreba, Hrvatom, Zagrebčanom!» Poziva jih, da izpolnijo sedanje slavlje ob prihodu kralja Aleksandra z vsem žarom svojega preizkušene rodoljublja in z vso silo svoje politične zrelosti; kaiti narodni kralj SHS se hoče ogreti ob iskrenem navdušenju hrvatskega naroda ter s svojo prisotnostjo poveljati milenijsko proslavo hrvatskega kraljevstva. . . . Kdo bi verjel, da zna Zagreb tudi tako govoriti?

Iz demokratske stranke

Mladinska organizacija

V soboto 15. t. m. se je vršil v Tržicu v salonu restavracije g. Lončarja prav lepo obiskan ustanovni občni zbor mladinske organizacije «Edinost». Zborovanju je prisostvoval delegat iz Ljubljane, ki je orisal pomen in namen društva, nakar se je izvolil sledeči odbor: predsednik Fr. Markelj, podpredsednik Lampič Josip, tajnik Rooss Albert, blagajnik Lavš Tone, v odbor pa Ude Josip, Košir Stane, Urbanc Stefan, Bahun Jos. in Dobrin Jože. Revizorja: Lončar Ivan in Zabkar Drago. Novi organizaciji kličemo: Na delo za kulturni napredek in razvoj našega najmlajšega društva!

Po svetu

— Povratek Skrzynskega v Varšavo. Poljski zunanji minister Skrzynski se je v ponedeljek vrnil s svojega potovanja po Ameriki in bo poročal o svojih uspehih ministrskemu svetu. V kratkem sporoči Poljska oficijelno svoje želje in zahteve glede garancijskega pakta francoski vladi.

— Kongres francoskih socialistov. Odbor za resolucije, ki ga je izvolil socijalistični kongres, je uvidel, da ni mogoče izdelati emotne resolucije, za katero bi glasovali vsi delegati. Zato je predložil kongresu dve resoluciji in sicer Renaudelovo o brezpozgovnem sodelovanju v vladi in Blumovo, ki se izreka proti vsakemu sodelovanju. Na kongresu se je zavzemal delegat Chaille, da se morajo v Franciji predvsem zaposliti domači delavci, kar je treba spraviti v sklad z idejo internacionalne. Renaudel je zahteval ustanovitev državne posredovalnice za delo, Leon Blum je označil Dawesov načrt in ženevski protokol za uspehe druge internacionalne. Končno je govoril še Renaudel proti komunistom, ki vodi jo usodepolno politiko.

— Avstrijski legitimisti proslavljajo Habsburžane. V ponedeljek, na dan rojstnega dneva pokojnega Karla Habsburškega, se je vršila v dunajski kapucinski cerkvi spo-

minska maša, katere so se udeležili voditelji avstrijskih legitimistov, med njimi državni svetnik Teufel in dr. Schager-Eckartsau. Po maši so zapeli staro habsburško himno. Včeraj se je vršila ravnotam zadušnica za pokojnim Francetom Turkom.

— Na smrt obsojeni turški uporniki. Vrhovno sodišče v Angori je obsodilo enajst članov reformističnega odbora na smrt, sedem članov pa na doživljensko prisilno delo.

— Obnovev procesa proti morilcem grofa Tisze? Iz Budimpešte poročajo, da je kaznjence Janos Kopaso izjavil, da je obtožence v Tiszinem procesu Hüttner podal napache izpovedbe o soobtoženi. Hüttner je baje svoje izpovedbe tudi pisмено preklcal. Na podlagi tega novega momenta se zdi obnovev procesa neizogibna.

Iz Primorja

• Strašen uboj na tržniški Montebellu. V bližini konjskega dirkališča na Montebellu v Trstu so te dni našli mrtvega moža z zdrobljeno glavo. Na lice mesta došlo orožništvo je ugotovilo, da je nesrečnega ime Josip Russich. Po poklicu je bil telek, ki je večkrat zahajal v gostilno «Pri hipodromu». Usodnega večera se je moral srečati pred lokalom s kakim neznancem. Sledil je pretep, ki je Russicha veljal življenje. Nasprotnik ga je udaril po glavi z velikim kamnom ter ga usmrtil. Zanimivo je to, da sta gledali pretep dve ženski, ki sta menili, da se bijeta dva pijanca. Russicha opisujejo kot zelo nasilnega človeka. Pred umorom je bil doma, kjer ni našel večerje. To ga je tako razkačilo, da je vse razmetal po hiši in se vrnil v gostilno. Ob enajstih je prišel zopet domov in pričel razgrajati. Grozil je ženi, da jo bo ubil in se je v ta namen oborožil z vilicami. Doma pa niti to pot ni ostal. Ker se je žena zatekla k materi, ki je poslala v gostilno «Pri hipodromu» po svojega sina, da jo bo branil pred nasilnežem, je zopet šel z doma. Kdo ga je pozneje napadel, ni znano. Zenin brat po katerega je poslala mati trdi, da je nedolžen toda oblasti so ga dejale pod ključ in so odredile tudi aretacijo njegove žene. Dogodek je zavil v tajnost in zbija v Trstu mnogo pozornosti.

• Nov dekan v Kobarižu. Kobaričci so dobili prošle dni novega dekana v osebi Josipa Pavlina. Stari dekan Koršič ostavlja Kobarič radi šibkega zdravja.

• Silna nevihta v Idriji. Sredi prošlega tedna je divjala v Idriji silna nevihta z nalivi. Pri tej priložnosti je treščilo v hišo Frančiške Seljak, po domače Lužarjeve. Hlev, v katerem je bilo 20 repov živine, je bil namah v ognju ter je zgorel do tal. Škoda znaša debele tisoče in je le deloma krita z zavarovalnico.

Zagrebski drobci

(Post festum slavnostnih dni.)

Zagreb, 18. avgusta. Gostje so se razšli in Zagreb je ves ponedeljkovski. Zdj se šele prav sortirajo in s komentarji garnirajo dogodki celeza dirindaja, v kakršnega je Jupiter Pluvius spremenil tisočletnico in sokolaški zlet. Razpisali so se listi, razbohotili se je obilglatni «trač». In samo tako splavajo na površje posamezne, omembe vredne zgodice, nezgodice in epizode . . .

To veste, da so hrvatski Sokolaši hoteli predvsem pokazati, da zmoroje nekaj več kot lani jugoslovanski Sokoli. Predvsem so hoteli številčno imponirati. V programu slavnosti so objavili pregled svojih žup, vsaka šteje kratkoma okoli 5 do 6 hiljada, vse skupno pa nekako «preko 28 hiljada». In nato so v Zagreb zbornali čete postavnih seljaških fantov, jim za klobučke, odnosno čepice zataknil puranovo peresce, na prsi na značko — eto ti seljaških Sokolaša . . . Navzile temu je v povorki korakalo vsega 5344 glav, a lani ob zletu JSS je sam «Hrvat» moral priznati, da je bila neprimerno številnejša. O disciplini in kvaliteti posameznih «hrvatskih Sokolašev» pa si lahko ustvaril sodbo vsak očividec, kdor je slišal, kako so posamezne dame pozdravljale svoje sokolaške simpatije na konjih: «Servus Franzl! Prachtvoll!» Ali pa: Ko je na telovadišču malo pojenjala nevihta, se je eden izmed Sokolašev začel plaziti na drog, v očitni ambiciji, da ga opazi kraljevska dvojica. Siromak pa je — s cigareto v ustih — obrnil le dvojce «pauhaufcugov», pri tretjem je neusmiljeno cmoknil v blato, na splošno zabavo cele glavne tribune . . . Vsekakor je obžalovati, da je nevihta docela onemogočila nastop. Po delih bi jih radi sodili! O številu pa naj razmišlja sam pariški «Temps», katerega je bilo dostavljeno poročilo, da se je na telovadišču vršila smotra 23.000 uniformiranih Sokolašev, v prisotnosti kralja, kraljice in Stjepana Radića . . .

Preden je nastopilo neurje, so tribune nudile zares pestro sliko. Na stotine narodnih noš. Stjepan Radić kar ni zmogel kralju in kraljici obrazložiti njih izvirnosti in raznolikosti. Bog vedi, ali je tudi razložil, zakaj k številnim narodnim nošam spada «Bubikonfs», Bog vedi, ali se je nato v nalivu tudi z dvorne lože opazilo, kako je dež marsikateri narodni noši začrtal preko rdečih lišec pisane marozice . . . ? Če bi se bile zavedale, bi gotovo storile tako kakor tisti skrbni soprog, ki je svojo boljšo polovico ovil z novinami, da skozi premočeno svilen toaleto ne bi prečitno sijale njene bujne oblike . . .

Po končanem neurju in odhodu kraljevske dvojice se je oficijelna proslava preselila v mestno palačo, kjer se je vršil rout. Zbrana je bila odlična družba, ali polagoma se je preko običajnih govoranc prešlo na priljudne zdravice v smislu križevskih statutih pod predsedstvom znanega dr. Hofferja. «Jutarnji list» najvestneje beleži, da je no-

tranji minister Boža Maksimović sijajno nazdravil Zagrebu, da je njegov govor bil sprejet z burnim odobravanjem ter po križevskih statutih proglašen za zdravico. Ko so nato stoji odšli «Lepo našo . . .», je gospa Županova kot gostiteljica naglasila, da je treba zapeti tudi — srbsko «Bože pravde». In se je zgodilo ob splošnem bratstvu. Pobratil se je tudi Stjepan Radić z Božo Maksimovićem. In je hitro porabil to priliko za čudovito govoranco in je Maksimovića pohvalil: «Prej je bil tak, kakršen je moral biti, zdaj pa je tudi tak, kakršen mora biti . . .» A Maksimović je odgovarjal, da je pač pod Obznanilo bilo vse tako, kakor most v sodu. Tu vse vre, v moštu je vsakojaka nesnaga. Ko pa je enkrat sod čvrst, ko se mu dobro nabijejo obroči, se končno toči bistro vino. Zdj so obroči nabili U zdravlje . . . ! Ura je šla že daleč preko polnoči, ko je za zdravico prišel na vrsto tudi minister Pavle Radić. Govoril je dolgo in dokazal, da smo in ostanemo enoten narod. Koker smo b'li . . . Vseeno pa ni znano, komu je bila namenjena ta lekcija in kdo je še poslušal ministra Pavla Radića . . .

Ampak da nam ne natvezijo kakih popravkov, povejmo še kako pristrčno. Gospa županja Berta Heinzlova je namreč že poslala popravek «Riječici», ki je obsežneje zabeležila in komentirala njen nemški pozdrav na kolodvoru; gospa županja pravi, da ni res in da je hrvatsko pozdravila kraljico, pač na da jo je kraljica sredi pozdrava ljubeznivo prekinila in vprašala, če zna nemški, kakar je gospa županja nemško zaključila svoj nagovor! Toda, kaj sem hotel reči! Bilo je nekaj prav mičnih zgodb ob prihodu kraljevske dvojice. Rodile so se tudi številne anekdote.

Na kolodvoru se je kralj prav domače razgovarjal s člani Seljaškega pevskega zbora «Podgorac» ter med drugim vprašal postavnega možaka: «Kako dolgo pa že prepevate?»

Možak je razumel vprašanje in je odgovoril: «Velicanstvo, star sem 35 let . . . !» Elem, peva od rojstva. Kralj se je dobrodušno nasmešnil in ga poprosil za note, da jih hrani v spomin.

Ob odhodu kraljevskega para s kolodvora se je pripetil pravcat humoristični dogodek. Kralju se je približal gorat možak in izrekel kratek pozdravni nagovor. Nato je pristopil k novinarjem in se javil: «Zabeležite, da sem tudi jaz pozdravil kralja! Sem Teodor Bek, prvi hrvatski atlet, ki sem tudi v Ameriki že nekolikrat zmagal!»

«A jaz sem šef policije!» se je zdaj pojavil še nov visok gospod v spremstvu orožnikov. In je odvedel gospoda atleta na policijo . . .

Bilo je še marsikaj sličnega, zabavnega in zanimivega. Toda vseobči za grebski «trač» šele pričenja spravljati na površje takšne zgodice, nezgodice, epizode . . .

Konjske dirke v Ljutomeru

Ljutomer, 17. avgusta.

Proslava 50letnice dirkaškega društva «Kola vozača in jahača» v Ljutomeru je pri vabila za praznike ogromno množico ljudi, stva iz bližnje in daljne okolice. Zanimanje za redko proslavo je bilo posebno med konjereji izredno. Nad 5000 ljudi se je zbralo v slavnostno okrašenem prizjemnem trgu, udeležba pa bi bila nedvomno še mnogo večja, da ni nagajalo neugodno vreme. Aranzma je bil izvrsten, potek dirke brezhiben in rezultati kljub raznim oviram zelo lepi. Prav posebno pozornost so vzbujale dirke, pri katerih so sodelovale hčerke in soproge odličnih konjerejev, ki so pokazale naravnost pogumno drznost in zavidle vse gledalce. Skoro prav nič niso zaostajale za moškimi dirkači. Ravno tako je bila z veliki simpatijami sprejeta dirka seniorjev.

Glavne slavnosti so bile na dirkališču poleg žrebčarne Cven pri Ljutomeru. Dirka se je vršila pod vodstvom barona Rossmannita ter gg. Lovra Petovarja, Hinka Drvenika in Fr. Zemljiča ter so ji prisostvovali odposlanci beograjske vlade, zastopniki oblasti in raznih gospodarskih korporacij. Med drugimi: veliki župan dr. Pirkmaier, ravnatelj Steinhaus kot zastopnik ministra za poljedelstvo, Lovro Petovar kot predsednik Društva za reko konj v okrožju Maribor, ptujski župan dr. Senčar, okrajni glavar dr. Milnar, gerent ljubljanske mestne občine g. Josip Turk in kmetijski referent ljubljanske oblasti g. Sancin, grof Jankovič ter številni zastopniki dirkalnih društev v Cakovcu in Varaždinu. Pred otvoritvijo dirke je predsednik «Kola vozača in jahača» g. Zemljič pozdravil številne dole goste, g. Drvenik pa je orisal 50letno dobo obstoja društva. Veliki župan dr. Pirkmaier je izročil v nodeljo g. Drveniku red Sv. Save V. stopnje.

Rezultati dirk so bili:

Galopna dirka (7 tek.) 1. Čifa (Anton Slavič iz Grab), 2. Lika (Franc Vavpotič).

3. Dragolina (Jurka iz Gor. Radgone). — Deževno vreme je močno motilo potek dirke, Obisk kljub raznim oviram zadovoljiv.

Glavna dirka za triletne in št.letne konje. 1. Pina (Miha Filipič iz Staremova vasi), 2. Kometka (Vunderl iz Verzeja), 3. Nadina (M. Slavič).

Dirka: Cven I. del: 1. Poldek (Ant. Slavič) Pozornost so vzbujali državni kasački žrebi ci zlasti «Neflikov».

Dirka Cven II. del: 1. Dragolina (Jurka). Dvovprezna dirka za 3letne in starejše konje. 1. Pozor in Pina (vozita hčerki g. M. Filipiča). Najzanimivejša dirka dneva, ker so vozile hčerke in žene konjerejev.

Dirka seniorjev nad 60 let starih: 1. Kometka (vozil 73letni g. Alojz Ferenc, so ustanovitelj društva in prvi dirkač na ljubtomerskem dirkališču), 2. Pina (vozil 70letni Alojz Razlag iz Zitarovec), 3. Nadina (vozil 69letni A. Slavič). Občinstvo je stare konjereje navdušeno pozdravljalo. — Po končani dirki se je vršila velika ljudska veselica, ki je prav dobro uspeła.

Naši kraji in ljudje

Kraljev fond za narodno prosveto

Pred tremi leti je bil na kraljevo željo in tudi z njegovimi sredstvi ustanovljen Kraljev fond za vaške tečaje za razširjanje narodne prosvete. Od ustanovitve do danes se je upravi Kraljevega fonda z vsestransko podporo in sodelovanjem Udruženja srbskih agronomov in ženskega pokreta posrečilo zainteresirati tudi najširše sloje prebivalstva za vaške prosvetne tečaje. Lansko jesen in letos se je vršila cela vrsta tečajev v kumanovskem okraju, sedaj se vrše v Bosni, nakar sledi tudi v Hercegovini in Crni gori. Fond ima dva predavatelja za kmetijstvo in dva za domače gospodinjstvo. Vrh tega se vrše predavanja iz narodne zgodovine, domovinoznanstva, higijene itd. S predavatelji potuje vedno tudi po en fotograf, ki snema vse interesantne predele naše domovine in spremlja predavanja z bioskopičnimi projekcijami. Predavanja trajajo po 2 do 3 dni in se vozijo predavatelji z avtomobili od kraja do kraja.

Ta popularna predavanja kraljevega fonda so med srbskim narodom zelo priljubljena in jih poseča v zelo velikem številu. Običajno je pri vsakem predavanju 400 do 500 poslušalcev, kar priča o veliki ukaženosti naroda. V Knežici, znani iz vstaje pred 50. leti, se je na poročilo, da pridejo predavatelji Kraljevega fonda, zbralo iz okolice nad 1000 ljudi ter se je po predavanju in praktičnih delih pretvoril zbor v veličastno nacijačo manifestacijo, na kateri se je navdušeno vzklikalo kralju in njegovi plemeniti akciji. Manifestacija je bila popolnoma spontana in meščani kaj podobnega že dolgo niso doživeli.

Po vsej Srbiji, tudi v najbolj zapuščenih krajih vlada med narodom izredno zanimanje ter navdušenje za kraljevo akcijo, ki stremi za kulturnim in gospodarskim dvigom seljakov. Z ustanovitvijo tega fonda je kralj pokazal, da je pravi sin svojega naroda ter da mu je blagor in procvit naroda v resnici pri srcu.

Pismo iz Baške

Nova definicija sporazuma. — Koncerti. — Drugi del sezone.

Baška, sredi avgusta.

Radič je torej zapustil naše lepo kopališče, ki mu je zelo ugajalo. Obljubil je, da bo storil, kar bo mogoče, da pospeši razvoj našega Primorja. Saj ste čitali njegov govor, ki ga je imel na Sušaku. Njegovo slovo iz Baške je bilo prav pristrčno, poljubljalo se je z raznimi gosti, kakor da se poslavljajo od svoje družine — pri odhodu parnika pa ni bilo nikakega posebnega slovesa, kakor je v morskimi konališčih povsod navada. Seveda je tudi po svoje politiziral. Dokazoval je, da je moralo priti do sporazuma, ker je bil prej »spor«, zdaj pa je prišel »razum«, če se oboje zloži, da je to »sporazum« z dvema RR. Prišlo je k niemu več seljaških deputacij, ki jih je sprejel vedno vpricho gospe Maferke in jim marsikaj obljudil. Sploh je bil zadovoljen in ni mogel prehladiti Baške. Rekel je, da bo zopet prišel.

Medtem smo dobili v hotel »Velebit« jako dober ruski pevski in igralski zbor Česeremisova, ki je zabaval goste. Pa tudi gostje sami so priredili v četrtletni koncert, na katerem so sodelovali g. Čvečič in Banovec in ga. Novotna. Čisti dobriček je bil namenjen za domovna ubožno deco. Koncert je bil prav lep družaben dogodek in je v vsakem oziru dobro uspel. Baška je s tem dosegla prvi del letnišnje sezone, ki je privabila

k sebi posebno mnogo Slovencev.

Sedaj se začneja časi grozljive in prihajajo novi gosti. Vreme je ves čas krasno. Marsikdo bo porabil še ta mesec, da se okrepča v tem priljubljenem letovišču. Zmerne cene omogočajo vsakemu, da se naužije prijetnega južnega solnca, ki ga je bilo letos po slovenskih krajih premalo. Gospod Tudor v hotelu »Velebit« je storil vse, da bi kar najbolje postregel slovenskim gostom. To se mu je v polni meri posrečilo, kar kaže splošna zadovoljnost in stalno prihajanje novih gostov. Zveza z Ljubljano je prav dobra in kmalu bo tam malo ljudi, ki bi ne bili videli Baške. In to je prav. Če prihajajo sem Čehi, ki imajo dolgo vožnjo, zakaj bi si ne privoščili te sreče Slovenci, ki so na Baški kakor doma. Še je čas, da se je naučijo. I.

V Aleksandrovem

Aleksandrovo, 17. avgusta.

Eno najlepših in najpriljubljenejših kopališč na Jadranu je gotovo Aleksandrovo. Idealnega kopališča za deco si je težko misliti. Dno je pokrito z drobnim peskom, kar daje Aleksandrovu veliko prednost pred ostalimi kopališči. Vas, kakor tudi kopališče, leži v globokem zalivu na južni strani otoka Krka ter se je pod Avstrijo imenovalo Punat.

Ko je na Reki gospodoval D'Annunzio, je poslal svoje arditne na otok Krk. Meščani mesta Krka, kojih je 600 optiralo za Italijo, so jih navdušeno sprejeli. Možeje in mladeniči iz Punata so se pa zbrali oboroženi v bojno črto ter v redni bitki nekaj arditov pobili, ostale pa po šesturnem boju pogнали v beg. Takrat so iz nacionalnega navdušenja svoj Punat prekrstili v Aleksandrovo. Ljudstvo je neobičajno hitro izbrislalo iz spomina ime Punat, tako, da vam noben seljak svojega kraja ne zve več drugače kot Aleksandrovo. Vas ima nekaj nad 3000 prebivalcev. Prebivajo v ličnih malih kraških hišicah, ki so vsled svoje idilične lege bolj podobne vilam, obdanim z vinogradi, kot resnično kmečkim hišicam. Trdo delo, ki ga opravljajo, jim je utisnilo pečat izmučenosti. Srednje postave, prej suhljati kot debelušni, z velikimi temnimi očmi, postanejo prvi trenutek vsakemu simpatični. Po delu privzgojena vladnost in priprosta ljubeznivost domačinov učinkujeta na tujca zelo blagodejno.

Koliko nasprotja napram mestu Krku. Dirndaj, kakor v kakem tipičnem laškem mestu in kar najbolj neprijetno vpliva na doživeca, povsod samo italijansčina. Komaj si oddahneš, ko stopiš na svojo zemljo, že te vpitje zavede v dvom, ali si se prav vkrcal, ko si hotel na domačo rivijero, ali pa si se zapeljal na stranpot. Ko se začuden ozreš po okolici in vprašaš, kje si, prejmeš odgovor, da so skoro vse družine s približno 30 častnimi izjemami pozabile na svojo majko in optirale za Italijo. Z nekako tesnobo v srcu zapustiš mesto Krk in se tem radostneje vrneš med Aleksandrovo, kjer te obevsa sicer isto solnce, kjer pa vendar uživaš povsem drugo domačnost in veselje.

V Aleksandrovem se je ustanovila prava slovenska kolonija, ki obeta postati še mnogo obljudenejša in privlačnejša, čim bo kopališče prihodnje leto popolnoma urejeno. Vila Lucija ob morju tvori za vse življenje nekako središče, vendar tudi ostala privatna stanovanja v ličnih hišicah ne zaostajajo. Onim, ki si žele počitka in pravega razvedrila za cenen denar, Aleksandrovo kar naitoneje priporočamo. Trditve, ki so jih zabeležile nekatere hrvatske novine in ki so bile lansirane, kakor vse izgleda od konkurentov v mestu Krku, češ da je v Aleksandrovem doma vse

polno najnevarnejših ljudskih bolezni, ne drže. Zdravo podnebje in snaga vpliva kar najbolje na zdravje gostov.

S. R.

Ogromno tihotapstvo manufakturnega blaga iz Italije

Nedavno smo poročali, da so carinske oblasti v Subotici odkrile ogromno tihotapstvo manufakturnega blaga in pripomnili, da so zapleteni v afero tudi razni beograjski trgovci. Beograjska policija, ki je vodila preiskavo, iz previdnosti dolgo časa ni hotela dati nikakih poročil, dokler ni bila stvar popolnoma razjasnjena.

V Subotici obstoja že štiri leta transportno društvo Adaros, ki se je posebno v zadnjem času bavilo v prvi vrsti s carinskim posredništvom. Carinsko posredovanje pa je bilo običajno takega značaja, da so subotički cariniki vedno pozorneje opazovali delovanje Adarosa. Da bi prišla na dan resnica, so oblasti angažirale tudi posamezne privatnike. Tvrdba Adaros ima skoro v vseh naših primorskih mestih svoje filijale in celo v Italiji. Naloga carinikov in ostalih preiskovalcev je obstojala v tem, da se ugotovi postopanje tvrde ne samo v centrli, temveč tudi v njenih podružnicah.

Približno pred 14. dnevi se je nudi ugoden trenutek. Iz Sušaka je došlo poročilo, da sta odšla v Subotico dva vagona manufakturnega blaga. Blago je prišlo iz Italije in bi se moralo potom Adarosa dostaviti beograjskim tvežkam Adanja & Harmijas. Rubinovčič in sinovi ter zagrebški tihotapski tvežki Nafus in Hangern. Slednja je že znana v naši javnosti, ker je bila že ponovno kaznovana radi raznih nedovoljenih spekulacij z globo nad milijon dinarjev. Čim se je v Subotici zaznalo za udeležbo tvrde Nafus & Hangern, so pričeli takoj sumiti v poštenost kupčije. Postavljene so bile straže, ki so imele nalog, da opazujejo prihod dotičnih vagonov. Toda še predno so bile straže razmeščene, se je tvrda Adaros posrečilo, da je ocarinila en vagon, in sicer po najnižji stopnji. Vtihotapila je manufakturno blago kot juto za vreče. Ugotovljeno je, da so se zgodile te nepravilnosti s pomočjo lažnivih prijav in zato so carinske oblasti skupno s policijo odredile preiskavo. Zacinjeno blago je bilo že razdano trgovcem, vendar pa niso izsledili niti enega od njih. To je bilo mogoče le radi tega, ker noben izmed njih ni prijavil svojega pravega imena. To dejstvo je sicer obrežuspilo preiskavo, vendar pa oblasti kljub temu niso odnehale. Mnogo jim je pomoglo tudi to, ker je bil del zacinjenega blaga istega dne odposlan v Beograd in Novi Sad.

Dan kasneje je prišel neki carinski uradnik v Novem Sadu na železniški postaji na sled celi skladovnici bal, o katerih je kmalu ugotovil, da so one, ki jih iščejo. V balah je bilo manufakturno blago. Markirane so bile v Subotici in je bil na nekaterih naslovih tvežki precej zamazan. To so bile ravno one tvrde, ki so bile vnešene v spisek pod drugimi imeni. Čim je carinik to opazil, je izročil vse bale novosadski carinarniki, ki je nato točno ugotovila njihov izvor. Istega dne so našli na železniški postaji v Dalju pri Osijeku vagon, naložen z enakim blagom. Tudi ta tovor je bil izročin carinarniki in je bilo pri pregledovanju knjige ugotovljeno, da je potoval vagon iz Italije na Madžarsko, odkoder je šele prišel v našo državo.

V slučaju, da bi to tihotapstvo uspelo, bi bila oškodovana naša država za približno poldrug milijon dinarjev. Tihotapstvo je bilo izvršeno na izredno več način, kakršnega so si mogli izmisliti samo nalašč za to plačani ljudje.

Dočim se je stvar tako razvijala v navedenih mestih, je beograjska policija preiskovala posamezne beograjske manufakturne trgovine. Dva detektiva sta prišla nepričakovano v skladišče tvrde Adanja & Harmijas v Kralja Petra ulici in izsledila tamkaj dve bali iz Subotice. Ko so trgovca Adanjo vprašali, odkod je blago, je odgovoril zmeden: »Sam ne vem. Blago je pripeljal spediter z ostalim blagom. Kaj je v ba-

lah in čegave so, ne vem!« Ko so prišli naslednjega dne detektivi vnovič k Adanju, jih je že čakal njegov družabnik, ki jim je sporočil, da je Adanja nenadoma zbolel. Dosedaj so oblasti zaplenile 39 vtihotapljenih bal manufakturnega blaga, misli pa se, da jih je še okoli 20. Za dosedaj zaplenjene bale je bila nalozena globa v znesku 600.000 dinarjev.

Kako so Janeza vozili

Čudna so pota božje volje. Na praznike je gnala ta volja procesijo romarjev in romaric na božjo pot na Sv. Višarje, pa se jim je pridružil tudi Janez tam nekje v gorenskih prestolici. Ali je šel na božjo pot, ali samo k svoji dečvi, tega kronika ne ve, ker se fant ni dal premočiti, da bi ji zaupal cilj svoje vožnje. Véd pa, da je Janez jutraj zataknil za klobuk krivec na »auf« in da so ga kranjska dekleta vso nedeljo težko pogrešala. Kar jutraj s prvim vlakom je je mahnil nekam proti Jesenicam in šel pozno zvečer se je vračal z romarji domov. Krivec se mu je povesil, glava mu je omahnila nazaj in Janez je s široko odprtimi usti trdno zaspal.

Vlak je drvel in sonihal, pod težo ogromnega števila potnikov so škripala kolesa, po vagonih, hodnikih in stopnicah so se tiščali turisti, letoviščarji in izletniki, med njimi so dremali patri in pobožne romarice, ki so sramežljivo povešale oči, ko so valile na vraki postaji v vagon nove množice turistov ženskega spola v hlačah. Janez se pa ni zmešnil za to nedeljsko idilo in je leno mirno smrčal. Smrčal je virtuožno. Sosed je trdil, da se trenira za tekmo v tem pristnem domačem sportu. Janez bi bil lahko povedal, kako je s to rečjo in kdaj namerava javno nastopiti, če bi njegovo spanje pravičnega ne bilo tako trdno, da mu niso mogli do živega niti krepki sunki preobložene lokomotive, niti nadležni potniki in potnice, ki so ležli dokaj neprevidno čez njegova kolena in stopali na njegove noge. Janez je smrčal kar venomer, na najsi so ga še tako suvali in tlačili. Kdo bi mu ne zavidal tega krepkega spanja, kakršnega je deležna v takih razmerah menda samo pristna gorenjska korenina, in kdo bi mu zameril počitek, ki ga je pošteno plačal in zaslužil?

Na Jesenicah je začel, v Radovljici, Lescah, Podnartu, Kranju, Škofji Loki in Medvodah nadaljeval, a nehati bi bil moral v Kranju, ker mu je dala železniška uprava dovoljenje samo do Kranja. Ko so sprevodniki z veliko težavo spravili še potnike v Medvodah za silo pod streho ali na streho in ko se je vlak z močnimi sunki napeljal nazaj (takih sunkov so dobili nedeljski izletniki za nameček mnogo) končno premaknil, je Janez odprl svoje pravične oči in zaprl široka usta. Pogledal je začudeno okrog, nomenal eno in drugo oko, pretegnil svoje mišičaste roke, popravlil klobuk s krivcem in vprašal sosed, če bo kaj kmalu Kranj. Sosed je bil pater v rjavi kurtzi z belim nasom, ki se je vračal z okroglo Novomeščanko z božje poti. In ta dobri oče frančiškan je gledal debelo Janeza, Janez na zaspano patra. Tako sta se nekaj časa gledala, dokler ni pater Janezu povedal, da bo prva postaja, kjer se vlak ustavi, Medno, ne pa Kranj. Janez ni hotel verjeti. Pogledal je drugega in tretjega sosed, potem še okroglo Novomeščanko in ko so vsi prikamnili, češ, gospod pater imajo prav, je moral Janez priznati, da je železniška uprava res kavalirski v Mednu se je izkrcal. Tu si je najprej ogledal novo postajo, potem je stopil k postajenačelniku in ga vprašal, če bi ne kazalo spremljati vozni red tako, da bi peljali Janeza nazaj v Kranj. Če je bila železniška uprava tako prijazna, da mu je pokazala novo postajo, bi ga lahko peljala s posebnim vlakom še nazaj v Kranj, kjer ga že težko pogrešajo. Toda gospod postajenačelnik so bili mnemja, da to ne gre in da se bo Janez lahko pe-

Ludvika Ganghofer-ja svetovno znan

roman

„Bahantinja“

(iz nizav razkošnega življenja)

V glavnih vlogah odlični filmski umetniki Bruno Kastner, Hans Mierendorf, Olga Čehova, Charotta Ander, Rudolf Klein-Rhoden. Krasni puzetki iz najlepših krajev sveta kot: Sorrento, Beneške, Neapola, Firenze, Capri in Vezuva.

Izven programa: »Novi Pathe Journals«.

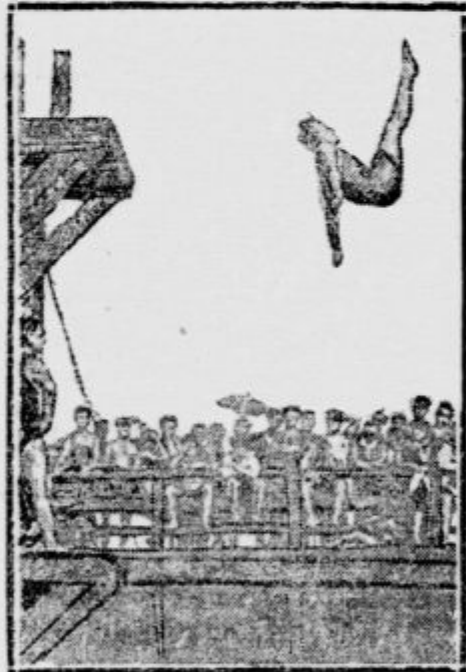
LJUBLJANSKI DVOR

kino Telefon 730.

Predstave: ob delavnikih ob 4, 6, 8, 9. — Ob nedeljah ob 11, 3, 5, 6, 8 in 9 ur.

ljal k svojim kranjskim dekletom šele v ponedeljek jutraj. Če ne gre, pa ne gre, si je mislil Janez in jo mahnil na prvi kozolec v seno, kjer je nadaljeval svoj trening do jutra.

Srečko Kordelič

izjava en in pol Auerbachov salto na plavalni akademiji v Firenzi dne 2. t. m. (Glej članek v sportni rubriki.)

Obrtno-nadaljevalne šole v Sloveniji

Za naš obrtniški stan je strokovna šolska izobrazba velevažna. To izobrazbo nudijo obrtniškimu naraščaju specialno v to svr-

ho prirojene obrtnonadaljevalne šole, ki jih morajo v smislu zakona za zaka učno dobe obiskovati vsi vajenci in vajenke. V preteklem šolskem letu 1924/25 je obiskovalo pouk 6860 vajencev na 66 obrtnonadaljevalnih šolah, za 1581 več, kakor prej šnje leto. Novo ustanovljenih šol je bilo 11 in sicer: v Mariboru gostilničarska tečaj (24 gojencev), v Ljubljani za grafično obrt 43 in splošne v Gor. Radgoni 59, Hrastnik 66, Krize pri Trzinu 65, Mokronog 40, Novo mesto 151, Poljčane 33, Zg. Poljskava 28, Zg. Šiška 22 in Radeče 50 gojencev. Odpadla je le šola v Laškem ki je imela prejšnje leto 56 učencev. Počak obrtnih pa je še 783 trgovskih vajencev in vajenka na osmih trgovsko-nadaljevalnih (gremijalnih) šolah, in sicer v Ljubljani, Mariboru, Celju, Brežicah, Konjicah, Ptuj, Slovenjgradcu in Šoštanju. Odpadla je samo gremijalna šola v Sevnici. V obeh panogah je bilo 7643 vajencev. Urad no pa je ugotovljeno, da je zaposlenih po raznih strokah v Sloveniji 12 do 13 tisoč vajencev. Zato je nujno potrebno, da se le-tos pred začetkom šolskega leta zganejo merodajni faktorji, občine, obrtniške zadruge in trgovski gremiji, delavska zbornica, obrtne oblasti s srezkimi poglavarstvi, ter šolska vodstva, da se v vseh krajih, kjer so bili vajenci do sedaj brez šolskega pouka, ustanove splošne obrtnonadaljevalne šole.

V prvi vrsti so poklicane v to občine (županstva in gerenti), ki naj se v slučaju potrebe združajo za skupno šolo, kajti le na ta način bo mogoče nuditi tudi po deželi vsem vajencem šolski pouk. Za že obstoječo šolo pa se priporoča, naj se pritegnejo, proti povrnitvi stroškov za vajence, v te šole vajenci vseh bližnjih občin. Upamo, da bodo prizadeti krogi, ki so tudi po zakonu dolžni skrbeti za obrtniški naraščaj — za našo mladino, ukrenili vse potrebno, da ne bodo vajenci po deželi ostali brez šole.

V kraljevskem dvoru Suvoboru na Bledu

se ravno predvaja zadnja aktualnost: Slovensna otvoritev nove železniške proge

Split — Zagreb — Beograd

Takoj za tem pride ta veleznarilni film v Elitni kino Matica

Kulturni pregled

Izprememe v zagrebški operi. Uprava zagrebške opere je reorganizirala svoje oboje, ki se je pomnožilo za baritonista Čvečiča, bivšega člana Nar. gledališča v Ljubljani in buffo-tenorista Milorada Milutinovića. Kot lirčna in dramatična pevka je nanovo angažirana ga Žaludava, kot operni režiser pa g. Zdenko Knittl. Stalno bo gostoval v Zagrebu g. Rjavec, in, kakor izgleda, tudi basist g. Betetto iz Ljubljane, katerega bi zagrebška opera sploh rada pridobila zase. Orkester za operno gledališče v Tuškancu se je pomnožil za celo vrsto novih moči. Operni orkester bo šel v novi sezoni nad 60 članov, ki bodo sodelovali tudi v zagrebški filharmoniji.

Filharmonično društvo v Dubrovniku, ki je nastopilo letos spomladi pod taktirko nekega poljskega dirigenta in skladatelja iz Varšave, nadaljuje svoje delo ter je angažiralo za dirigenta v novi glasbeni sezoni absolviranega konservatorista Hofferja, bivšega kapelnika Nar. gledališča v Osljeu. Pod njegovim vodstvom študira filharmonija nov program, katerega bo izvajala. Prvi koncert filharmonije se bo vršil o pri-

liki zdravniškega kongresa, ki bo v Dubrovniku na jesen.

Dramska šola v Sarajevu. Pisatelj Branišlav Nušić otvarja v Sarajevu dramsko šolo. Kandidati se morajo podvreči posebnemu izpitu, s katerim lahko dokažejo svojo sposobnost. Začetek šole bo dne 6. septembra.

Nedeljski »Književni Obzor« objavlja v svoji običajni literarni prilozki pet pesmi Slavka Batušića pod skupnim naslovom »Lirika« ter ruskega pisatelja Ilje Erenburga črtico »E. X. 4«. Erenburg spada med najjačje talente novodobne Rusije, pripada konstruktivistični struji in je takozvani »pesnik pustolovščin«.

Karlovo pevsko društvo »Zora« se poda v kratkem na pevsko turnejo po Dalmaciji, kjer nastopi začetkom meseca septembra s koncerti v Splitu in Metkocu.

Nazor v Italijansčini, italijanski založnik Carabba namerava izdati zbirko pesmi Vladimira Nazora v italijanskem prevodu. Nazor je svoje pesmi preložil sam.

Začetek gledališke sezone v praškem Vyhodradskem gledališču. Mestno gledali-

šče na Kr. Vyhodradih v Prazi je otvorilo novo sezono dne 2. t. m. s predstavo »Gozdne vile« ter ponovi to jesen vse boljši repertoar iz lanske sezone.

Hranilovičeva spomenica. Letos meseca decembra poteče sedemdeset let odkar je prišel na svet pesnik Jovan Hranilović, ki je umrl lani ob tem času v Novem Sadu se bodo vršile dne 12. decembra na čast Hranilovičevemu spomnu velike svečanosti. Ob tej priložnosti izide tudi »Hranilovičeva spomenica«, katero uredi ga Viktorija Rišandeva v Novem Sadu. Na publikacijo že sedaj opozarjamo interesente.

»Ekinocij« na dubrovniškem diletantskem odru. Dramatično društvo v Dubrovniku pripravlja Vojnovičevo dramo »Ekinocij« v režiji samega pisatelja. Vlogo Jele bo igrala gdca Božena Begovičeva ostale vloge pa g. Turina, Bubalo, Matijević, Tedeschi in Pata.

Tino Pattiera v Beogradu in Zagrebu. Tenorist Tino Pattiera, ki je prebil svoje letošnje počitnice v rodnem mestu Cavtatu, je pred kratkim dospel v Split, kjer je izjavil, da namerava tekom letošnje gledališke sezone gostovati v Beogradu in Zagrebu.

Subotička opereta v Šibeniku. Osobje subotičke operete je dospelo na svojem dal-

matinskem potovanju v Šibenik, kjer priredi več predstav. Izvajalo se bo med drugim operete: Knežinja čardasa, Netopir in Mamezelle Nitouche.

Razstava karikatur v Karlovcu. Slikar Gagić je otvoril pred dnevi v Karlovcu razstavo svojih karikatur, ki predstavljajo večnoma znane karlovske osebnosti. Gagić odide letos na študije v Pariz in priredi pred odhodom iz Jugoslavije razstavo svojih del v Beogradu.

Razstava ruskega slikarja v Dubrovniku. V prostorih dubrovniškega magistrata je otvoril kolektivno razstavo svojih del Rus prof. Leževnikov. Slike so večinoma pokrajinskega značaja ter predstavljajo motive iz Rusije in naše države.

Ravnatelj Körner ostane v Reinhardtovem gledališču na Dunaju. Pred kratkim smo poročali, da namerava režiser Körner desna roka prof. Maksa Reinhardta zapustiti Josefstadtsko gledališče na Dunaju, ker se ne slada s podjetnikom Mauthnerjem, ki pomaga zavod financirati. Kakor pa je razvidno iz pisanja dunajskih dnevnikov, ostane Körner na svojem mestu še eno leto, ker velja njegova pogodba do avgusta 1926. Pač pa zapušta Reinhardtov zavod, katerega podpira v prvi vrsti Castiglioni dra maturg dr. Brandt, ki tožji podjetnika radi

protipostavne... odpusta iz službe. Reinhardt sam bo v novi sezoni bolj nego doslej zaposlen v Berlinu, kjer izgleda, da bo pristal na ponudbo in podporo mestne občine.

Glasbeni ansambel moskovskega Hudo. žestvenega teatra se odpravlja na turnejo v Evropo, kjer nastopi pod osebnim vodstvom Stanišlavskega najprej v Berlinu. Na sporedu ima opere: Carmen, Madame Angot in Offenbachovo »Pericolo«. Glasbeni del predstave je poverjen dirigentu Bakle-nikovu.

Meštrovičev osnutek za spomenik Gav. rila Principa. Odbor za postavitev spomenika Gavrilu Principu v Sarajevu je naročil pri kiparju Meštroviću načrt za spomenik, ki se odkrije na Vidovdan 1. 1926.

Otvoritev nove sezone na dunajskem Volkstheateru. »Deu sche Volkstheater« na Dunaju otvori redno sezono 1925-26 dne 20. t. m. z Lengyelovo sezeleigro »Antonia«, katere naslovno vlogo bo igrala Sari Fedakova. »Antonia« pojde ob tej priliki 138 čez oder.

Aleksander Moissi v Parizu. Igralec Aleksander Moissi se mudi sedaj v Parizu, kjer ga je sprejelo gledališko časopisje zelo prijazno kljub temu, da ni bil med vojno poseben prijatelj francoskega naroda in njegove duševnosti.

Domače vesti

* **Finančni minister v Logarski dolini.** Preteklo soboto in nedeljo je bilo v Logarski dolini, na Okrešlju in na Kamniškem sedlu izredno mnogo turistov. — Zlasti velik je bil naval pri Pliskerniku in v koči na Okrešlju. Pri Pliskerniku so imeli izredno obisk. Prispele so tja finančni minister dr. Stojadinović s svojo družino. Divji se je lepota Logarske doline in tamkajšnjih krajev sploh. Obilni obisk v Logarski dolini, ki narašča od leta do leta, govori jasno za to, da troba zavetstva razširiti in čim udobneje opremiti.

* **Nov diplomatski ukaz.** V ponedeljek je bil podpisan nov diplomatski ukaz, po katerem je generalni konzul v Kairu Dobrivoj Svilokosič imenovan za generalnega konzula v Rimu, poslaniški svetnik na Dunaju Milan Antič, za poslanskega svetnika v Atenah, poslaniški svetnik v Atenah, dr. Spira Pavlovič, za generalnega konzula v Pečuju, dosedanjí tamošnji konzul Dimitrije Krupčević, za generalnega konzula v Kairu, poslaniški tajnik v Bruslju Božidar Stojanović, za tajnika v Berlinu, vicekonzul v Berlinu, Gjorgije Gjurić pa za poslaniškega tajnika v Bruslju.

* **Inspekcija kaznilnic.** Pretekli teden je načelnik oddelka za kazenske zavode v ministrstvu pravde dr. Milan Kostić inspiciral kaznilnice in jetnišnice v Sloveniji, in sicer žensko kaznilnico v Begunjah, jetnišnico v Ljubljani in zadnje tri dni moško kaznilnico in jetnišnico v Mariboru.

* **Himen.** V nedeljo se je poročil v Ljubljani g. Zlatko Dittmeyer, trgovec v Zagrebu, z gospo Miciko Drnovšek v Ljubljani. Bilo srečno!

* **Smrtna kosa.** V Ljubljani je preminula v ponedeljek po kratki bolezni gospa Terezija Košir roj. Križman. Pokojnica je bila vzorna žena in skrbna mati, ki je živela splošen ugod. — Včeraj zjutraj je umrl v Mariboru Snežni v starosti 62 let tamkajšnji posestnik Rajko Sfiligoi. Pokojnik je bil umen gospodar in vrl narodnjak. Zapustil je vdovo in 6 otrok. Pogreb bo v četrtek ob 10. dopoldne. Blag jima spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Sprejem gojencev v bolnišniško podoficirsko šolo.** S 1. oktobrom se sprejme 100 gojencev v bolnišniško podoficirsko šolo v Nišu. Sprejemajo se kandidati, ki niso starejši od 21 let in ki so dovršili vsaj osnovno šolo. Rok za prijavo je do 15. septembra. Vsak kandidat prejme pri bližnjem vojnem okrožju brezplačni vojni listek za Niš in če bi ne bil sprejet v šolo tudi za pot domov. Šola traja 2 leti. Po dovršenju šole se gojenci razvrstijo po samostojnih enotah kot podnadredniki in služijo potem dalje za napredovanje. Ustmene pobližje informacije daje tudi vojno okrožje v Ljubljani.

* **Naziv in znak »Rdečega križa«** je izključno pridržan društvu »Rdečega križa« kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter je raba obeh drugim osebam ali podjetjem zabranjena.

* **Kdo se sme voziti v salonskih vagonih.** Prometno ministrstvo je izdalo odlok, da imajo pravico do vožnje v salonskem vagonu samo aktivni ministri, predsednik Narodne skupščine, patriljarh, pomočnik prometnega ministra, generalni inšpektor železnice in načelnik glavnega generalnega štaba. Ministrji imajo pravico do salonskega vagona samo tedaj kakor potujejo iz Beograda, a kadar se vračajo v Beograd, jim pripada samo zasebni kupé. Drugače se sme zasebni kupe odkazati potnikom samo na podlagi odobrenja prometnega ministrstva.

* **Novinarski penzijski fond.** Minister prosvete Vučković je novinarjem izjavil, da je v budžetu ministrstva prosvete postavko za novinarski penzijski fond od 25.000 Din zvišal na 250.000 dinarjev.

* **Oprava javnih hiš v državi.** Notranje ministrstvo pripravlja sporazumov z ministrstvom za narodno zdravje zakonski načrt, s katerim bo urejena javna prostitucija, javne hiše v manjših mestih pa bodo odpravljene.

* **Krošnjarenje in prosjačenje v vlakih prepovedano.** Prometni minister je izdal naredbo, s katero prepoveduje vsako krošnjarenje in prosjačenje v vlakih. To se nanaša tudi na invalide.

* **Razstava psov v Zagrebu.** Ob priliki velike lovške razstave v Zagrebu priredi Zagrebački zbor tudi razstavo psov, lovskih in nelovskih. Razstava se odpre dne 8. septembra ob 8. uri in se zaključuje 9. sept. ob 18. uri. Razstavijo se lahko tudi taki psi, ki sicer nimajo rodovnika, ki pa vendar vsaj v glavnem odgovarjajo plemenskim znakom svoje pasme. Žival mora biti stara najmanj 9 mesecev in mora biti popolnoma zdrava. Prijavnina znaša za nelovske pse 30 Din, za lovške pse pa po Din 30. Pokleni lovci plačajo samo po Din 10 za psa. Železniška uprava je dovolila 50% popusta. Prijave je poslati na Slovensko lovsko društvo v Ljubljani. V prijavi je navesti ime psa, pasmo, spol, starost in po možnosti tudi imena staršev. Če ima pes rodovnik, je navesti tudi številko rodovne knjige. Vse zadevne objave v časopisih se s tem popravljajo oziroma dopolnjujejo. — Odbor SLD v Ljubljani.

* **Lovska razstava v Zagrebu.** Prosim vse člane »Slov. lov. društva«, ki bi bili pripravljeni pomagati pri zbiranju in urejanju gradiva za zagrebško lovsko razstavo, da se javijo v moji pisarni. Stvar prav nujna! — Dr. Lovrenčič, predsednik.

* **Nova učna knjiga.** Že dolgo časa so pogrešali učitelji in učenci primerno učno knjigo za prirodoznanje rastlinstva, ki naj bi nadomestila in izpopolnila Macherjevo za nižje razrede srednjih šol. O učni knjigi prof. Kapusa, ki je sedaj izšla, to lahko trdimo v polnem obsegu, kajti njegov učenec ni le po svoji zunanji opremljeni najboljše povojni izdani, dasi stane trideset samo Din 65, temveč je tudi vsebinsko na višji, posebno, ker je knjiga sestavljena po dobro premišljeni in od več praktično preizkušeni in odobrani metodi. Učenec mora dobiti

prej nekaj jasnih osnovnih pojmov iz rastlinstva, preden lahko začne učitelj s poukom iz sistematike. Zato je avtor splošni del knjige priredil tako, da obsega prvo poglavje tvarino, ki naj služi za uvod v sistematiko pouk v I. razredu, 2. poglavje pa tvarino za II. razred. Ves splošni del je spisan poljudno, a kljub temu temeljito, pojmi niso razloženi samo z mrtvo besedo, temveč tudi s primernimi slikami in primeri ki so že prvošolcu znani. I. del knjige obsega brezcvetne rastline in 70 družin cvetnih, od katerih pa so omenjene v knjigi le take, ki so učencu lahko dostopne, tako da mu je mogoče proučevati rastlinstvo ne samo iz šolske knjige, temveč naravnost iz narave. V to svrhu bo dobro služiti tudi sestavek o herbariju, seznam redkih in po zakonu zaščitene rastlin in seznam rastlin po času razcvitanja, ki je poleg slovensko-latinskega imenika v dodatku. Vsi opisi rastlin so kratki in lepo sestavljeni, vsako družino pojasnjuje nekoliko bolj obširno opisan primer s sliko. Teh je v knjigi 232 poleg 7 četrto-barvnih podob s 15 rastlinami (smreka, jelka, mah, gobe i. dr.), ki so biološko in v sistematičnem oziru bolj važne. Knjigo je založila tiskarna Ig. Kleinmayr & Ferd. Bamberg d. o. z. v Ljubljani in je dobila oblastno odobrenje ter je vpeljana že na vseh zavodih kot učna knjiga.

* **Za izpopolnitev naše brzojavne in telefonske službe.** Po vestih iz Beograda je upravnik brzojavne in telefonske centrale Gjoška Popović sporočil iz Berlina, da je prevzel vse gradivo za ureditev naše poštne, brzojavne in telefonske službe na račun reparacij. Gradivo bo takoj odpravljen v Beograd. S tem bo končno odpravljen velik pomanjkanje telefonskih aparatov in kabljev.

* **Pokojniški zavod za nameščenice v Ljubljani** je začel v Mariboru ob Kralja Petra trgu že z izkopom za skupino stanovanjskih in trgovskih poslopj, ki morajo biti letos še pred zimo pod streho, prihodnje leto pa uporabna. Ker je sedaj še vedno mogoče načrte prilagoditi željam interesentov, a tudi že zadnji čas za to, naj se takoj oglašijo tisti, ki bi vzele v prtiljico novih poslopj v najem kakor prostor za trgovino, gostilno, skladišče ali garažo, in zavodu obenem naznanijo, kolik naj bi bil ta prostor ali imajo glede njega morda kak poseben želje.

Danes, sredi zadnji dan „Karavana“

Predstave od nedeljah ob 1/2 11. dop. in ob 3, 1/2 5, 6, 1/2 8. in 9. uri zvečer, ob delavnikih ob 4, 1/2 6, 1/2 8. in 9. uri.

Kino Ideal.

* **Zagrebaška poštna hranilnica pod lastno streho.** Po posredovanju generalnega direktorja poštne hranilnice je prišla sedaj zagrebaška poštna hranilnica do lastne palače. Za poštno hranilnico se je nakupila palača Jadranske banke v Račkova ulici 5. Zavod se še tekom meseca avgusta preseli v svojo palačo.

* **Popravi v včerajšnjem naznanilu smrti g. nadučitelja Vinka Levstika** se nam je vrnila neljuba pomota. Pogreb se vrši pravilno danes dne 19. t. m. ob pol 10. uri dop. in ne ob 15. uri kakor smo pomotoma objavili.

* **V boju zoper grižo in druge nalezljive bolezni** je edino uspešno desinfekcijsko sredstvo »SANITOL«. Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. Proizvajata ga Chemotechnica, Ljubljana. Mestni trg 10. 1650

* **Izredno veliko truda si prihranite, ako pri pranju uporabljate samo milo »Gazela«**

* **Naši v Ameriki.** Iz Aurore v državi Minnesota poročajo, da je našega rojaka Franca Kariža zadela težka nesreča. V noči 21. julija so vdrl roparji v njegovo hišo. S sekro so pobili na tla njega in njegovo mater, ki je stara 89 let. Premetali so vse po hiši ter odnesli 100 dolarjev. Mati ima razbito lobanjo in ni upanja, da ostane pri življenju, glede sina pa zdravnik upajo, da utese okrevati. — V Clevelandu je umrla Ivana Kozlevčar, rojena Marn, rodno iz Hudeje pri Trebnjem, v Jolietu pa je pobrala smrt Ignacija Kostelca iz St. Vida pri Stični. V Newyorku je bil uradnik banke Frank Zotti & Co., od leta 1909, pa ni več sledu o njem.

* **Požar v sled strela.** Na Rebrji pri Šmarju 13. ob silni nevihti prošlo soboto udarila strela v kozolec-dvojnik posestnika Hribarja. Poslopje je bilo mahoma v plamenu in je pogorelo do tal. Zgorelo je tudi v kozolcu spravljeno seno, precej žita in razno poljsko orodje. Na Sapu pri Šmarju pa je

Slovenski biografski leksikon

izide v 6 zvezkih do konca 1926. Naročniki celoga leksikona plačajo ali 500 Din takoj ali Din 90 za posamezni zvezek. Naročila sprejema in oddaja že prvi zvezek založnica **Zadružna gospodarska banka v Ljubljani** in njene podružnice.

strela omamila ženo gostilničarja Zavrtška. Pretrgala je tudi električni tok.

* **Revizija dosedanjih štipendij.** Ministrstvo za prosveto namerava izvršiti revizijo vseh dosedaj izdanih štipendij. Število starih štipendistov se bo kolikor mogoče reduciralo, da odide lahko letos čim večje število novih štipendistov v tujemstvo.

* **Pri kopanju utonil.** V balerji pri Komendi je prošlo soboto pri kopanju utonil posestnik Janez Lukan.

* **Dva otroka zgorela.** V Tivtu, v Boki Kotorski sta se te dni na grozen način onesrečila dva otročiča. Mesar Blaž Črnogorec je s svojo ženo odšel z doma po opravkih. Doma sta pustila tri in polletno hčerko ter dveletnega sinčka. Deklica je našla vžigalce in zažgala slamo v postelji. Ko sta se roditelja vrnila domov, sta našla le ožgane ostanke svojih otročičev.

* **Lastnika sama zažgala lesno skladišče?** Na lesnem skladišču bratov Fazlagić v Čapljini v Bosni je prošli petek izbruhnil požar, ki se je naglo razširil ter uničil vso zalogo lesa. Škoda znaša nad 700.000 Din. Brata Fazlagić sta bila aretirana, ker sta osumljena, da sta sama zažgala skladišče, ki je bilo visoko zavarovano.

* **Dobrosrčni! Uboga žena,** katero je vse življenje spremljala nesreča in je pred štirimi leti popolnoma oslepla ter morala v hudi bedi skrbeti tudi za dva nedorasta otroka, nujno prosi dobrosrčne ljudi pomoči v kakršni koli obliki. Dobrohotna darila naj se pošljejo na upravo »Jutra«, kjer so tudi na vpogled dokazi o gori navedenih podatkih.

Iz Ljubljane

u— **Iz podrožniškega okraja.** Pišejo nam: Pred kratkim je omenil neki ljubljanski list, da bi se moral napraviti hodnik na obeh straneh Erjavčeve ceste pred progo, kjer so vile obeh Polakov in posestvo južne železnice, ker je ravno v tem okraju pozimi polno plundre in blata. Oba hodnika, ki sta sedaj nasuta samo s peskom, imata tako nesrečno lego, da stoji voda vedno na strani proti zidu ter se zlepa ne moreta osušiti. Na strani, kjer je sedaj južna železnica napravila lično ograjo, je prišel v prejšnjih letih še ta nedostatek v poštah, da se je z zemljišča, ki leži višje od ceste, celo zimo cedila snežnica, oziroma vlaga na hodnik, tako, da je bil ta hodnik večji del zime popolnoma neraben. Hodnik ob Polakovih vilah pa je vsled preje navedenega nedostotka, številnih jam in gričev ter slabega čiščenja, ki je ob tej kakovosti hodnika naravnost nemogoče, skrajno slab in za stotine in stotine ljudi, ki morajo iz Rožne doline in iz podrožniškega okraja v mesto vsaki dan štirikrat po njem, silno škodljiv in naravnost nemogoč v tem kraju, ki se tako razvija. V zvezi s tema hodnikoma, kojih naprava bi bila oblikovna za lastnike na obeh straneh in bi pomenjala pravo srečo številnih prizadetih, je mali hodnik ob Korenčanovi hiši, ki je vzrok mnogih nesreč in pritožb otrok, ki hodijo v šolo na Vrtačo. Ker bo moral prej ali slej biti hodnik v tem delu Erjavčeve ceste razširjen za prostor, ki je sedaj že po načrtu odločen, bi bilo umestno, da se to razširjenje hodnika in njegovo asfaltiranje ali kakršnakoli naprava že sedaj izvrši. Lesen plot, ki je ob hiši in vrtu do šole na Vrtači, ni baš v kras temu delu ceste, hodnik sam pa je tako ozek in niti meter širok, da se mora vse v cestno blato umikati. Stotine otrok, ki hodijo v šolo na Vrtačo, morajo brodit naravnost do gleznejv v snežnici, kadar nastopi to vreme, če pa je mrzlo, pa se vsled senčnega položaja tega hodnika ledena skorja ne da očistiti, tako, da je bilo na tem kraju že precej nesreč in polomljenih ter izpahenih rok in nog. Mestni gradbeni urad bi moral napraviti dobro delo, ako bi pritisnil na lastnike, da se napravi taki hodnik, kakor morajo biti. Lastniki teh posestev pa morajo itak računati, da pride prej ali slej do naprave trotoarja ter da nima smisla, stvar odlašati še naprej. Vsa okolica zahteva, da je ta prometna žila v redu, kajti če se napravljajo hodniki v mestu, naj se naredi tudi tukaj, kjer je istotoliko prometa, če ne še več, kakor pa na raznih krajih v mestu. Prosimo, da se unostevalo te zahteve, katere narekuje nujna potreba in da se izvrši to vse še pred zimo.

u— **Dramatični odsek Unije** poziva vse članice, da se skupno udeležijo danes zvečer ob 8. uri v Narodnem domu skupne za igro »Revček Andrejček«. — Režiser I.

u— **Tombola Sokola** I. se vrši dne 13. septembra. Karte prideljo še ta toden v promet ter opozarjamo občinstvo, da sega prid no po njih. Dobitki so izredno krasni in dra gocen, o čemer so se igralci dosedanjih naših tombol sami lahko prepričali. 1667

u— **Paviljonček prodajalne in popravilnice** dežnikov sem iz Vodnikovca trga preselila v Šolski dvorored nasproti Jugoslovanski tiskarni in se pripravam tudi nadalje. — Marija Hostnik. 1669

u— **Predzrna tatvina.** Iz izložbe Zvezne knjižarne v Wolfovi ulici je med opoldanskimi urami ukradel nepoznan uzmovilec zemljevid Srednje Evrope in nekaj knjig.

u— **Trafikanti in trafikantije!** Občni zbor se vrši dne 29. avgusta ob pol devatih zvečer v gostilni pri Mraku, Rimska cesta. Točnost je dolžnost!

u— **Mestna ljudska kopel v Kolodvorski ulici** bo radi srušenja in raznih poprav v dneh 24., 25., 26. in 27. avgusta zaprta.

u— **Policijske prijave.** Od ponedeljka na turek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaji: 1 goljufija, 2 suma tatvine, 1 tatvina 1 izged, 1 poškodba tuje lastnine, 1 pobeg od doma, 6 prestopkov cestnega policijskega

ga reda in 2 prestopka prekrščenja policijske ure. Aretaciji sta bili izvršeni 2 in sicer: 1 radi goljufije in 1 radi beračenja.

u— **Pobeg deklice.** Iz Dečjega doma v Strelški ulici je pobegnila dne 17. avgusta 16-letna Avgusta Babšek, doma iz Studencev pri Mariboru. Deklica, ki je nekoliško slaboumna, je bila pri begu napravljena v rjavo obleko in črne precej nerodno izdelane čevlje. Slučaj je predstojništvo zaveda takoj prijavilo policiji, vendar deklice doslej ni bilo mogoče izslediti.

u— **Pretep v gostilni.** V Bajčevi gostilni na Selu sta se sprli dve družini fantov delavcev. Beseda je dala besedo, nakar so okrog 21. ure pričele po lokalu frčati po zraku steklenice, kozarci in stoli. Med pretepom sta bila tekoča ranjena 20-letni Viktor Burger iz Most ter njegov tovariš Franče Lunder, stanujoč na Selu. Oba so morali odpeljati v bolnico, kjer so Lundera radi opasne poškodbe z nožem pridržali v bolniški oskrbi, Burger pa je bil obvezan ter odpuščen.

u— **Strelovod na frančiškanski cerkvi.** Župni urad Mariljinega Oznanenja nas prosi glede na našo zadnjo notico pod navedenim naslovom za objavo sledečega pojasnila: Strelovod z Mariljinega kipa je že nad štiri leta napeljan na frančiškansko dvorišče in ne na Miklošičevo cesto. Povod temu so dali razni zlikovci, ki so ga večkrat namenoma prerežali. Istotako sta tudi oba streloвода z obeh stolpov napeljana na naše dvorišče. Pretrgani odvodnik streloвода pri Mariljinem kipu ima samo namen, da lahko pri event. popravilju strehe itd. služi v oporo. Vsa tozadevna pojasnila daje dragevolje frančiškanski župni urad vsak dan, izveniški nedeli in praznikov, od 9. do 12. ure dopoldne. Tiskaj naj se potrudi vsi, ki bi se o tej ali oni zadevi radi informirali.

ŠENTPETRŽANI gremo vsi kupovat
O: TANKE OBLAČILNEGA BLAGA
v novo otvorjeni
ŠENTPETRSKI BAZAR
na Martinovi cesti št. 8.

Četrtek, petek in sobota

„Zakonolom“
z Laura la Plante
Kino Ideal.

Iz Maribora

a— **Vladimir Topolovec** t. Dne 24. avgusta bo eno leto, odkar se je ponesrečil ta nadebudni mladenič, ki še vedno počiva v črnem žlebu severne triglavske stene. Za obletnico pohitijo njegovi prijatelji k njemu na obisk ter bo bral tajnik Aljaževskega kluba SPD v Mariboru, g. Jožef Krošl, v nedeljo, dne 23. avgusta zjutraj, v župni cerkvi v Mojstrani prvo, a v ponedeljek, dne 24., na dan nesreče, ob 8. uri v kapelici na Kredarič drugo sv. mašo za pokojnika. — Iz Maribora se odpeljem v soboto dne 22. avgusta ob 13.18 čez Ljubljano v Dovoje. Radi polovične vožnje se je zdelati z legitimacijo SPD, ob večerih med 18. in 19. uro pri Brunon Rotter, Maribor, Krekova št. 5. I.

a— **Notranji minister g. Boža Maksimović** v Mariboru. V ponedeljek zvečer je prispele v Maribor notranji minister g. Boža Maksimović v spremstvu personalnega referenta svojega kabineta ter treh radikal-skih poslancev. Minister se je nastanil v spremljevalci v hotelu »Meran«, včeraj opoldne pa je bil gost mariborskega velikega župana g. dr. Pirkmajerja. Popoldne so odpotovali v g. dr. Pirkmajerjem vred v kopalski Dobro pri Celju, kjer se nahaja že namestnik predsednika vlade g. Nikole Pašića, g. Marko Gjuričič.

a— **Stjepan Radić** v Mariboru? Precejšnja senzacija je vzbudila včeraj v Mariboru vest, da je prispele v mesto g. Stjepan Radić. Ljudje so se že zbirali z namenom, da si ogledajo znamenitega voditelja Hrvatov. Koncem konca pa se je izkazalo, da je vest o Radićevem prihodu neistinita. Neki radikal-ski poslanec, ki je spremljal notranjega ministra g. Maksimovića, je bil baje zelo šlišen g. Radić, radi česar so mnogi mislili, da je to g. Radić.

a— **Smrti skok v Dravo.** V Mariboru je na šmarni praznik v pozni popoldniski uri prišel na državni most 17-letni delavec Rudolf Bobak iz Oplotnice, vrzel čez most svojo delavsko knjižico in skočil v globino. Izginil je v valovih Drave. Trupla doslej še niso našli. Kakor se domneva, je brezposelnost nesrečnega mladeniča gnala v smrt.

Iz Celja

e— **Priprava za preizkušanje strelovodov.** Kleparski mojster g. Fr. Taškar je dobil iz Berlina dobro preizkušeno modern aparat, s katerim bo preizkušal po celem okrožju strelovođe, če in koliko časa še ustrezajo svojo namenu. S svojim delom je g. Taškar že pričel.

e— **Obleškovensko obrtno društvo v Celju** sklicuje za nedeljo dne 23. avgusta ob 9. uri dopoldne v Narodni dom v Celju obrtni zborovanje. Dnevni red: 1.) Delavski zakoni, predava obrtno združni komisar g. Založnik iz Maribora. 2.) Naša davčna bremena, predava g. Žagar, konzulent Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. 3.) Obrtna mera, predava g. Lešinar, ravnatelj Zadržne zveze v Celju. Snov, ki

se bo obravnavala na zborovanju, je velike važnosti za obrtništvo. Iz dnevnega reda je razvidno, da nastopijo na zborovanju priznani strokovnjaki. Pričakujemo, da se bo obrtništvo tudi polnoštevilno odzvalo vabilu, zlasti ono iz savinjskega okrožja, za katero je v prvi vrsti sklicano. Nihče, ki pripada obrtniškim krogom, naj ne zamudi redke prilike.

e— **Za jezuiti** — Salezijanci. Neverjetne vesti se kar preganjajo. Sedaj čujemo, da se mislijo v Celju naseliti tudi Salezijanci, ki bi si adaptirali staro zapuščeno Maksimiljanovo cerkev pri Rebekovi tovarni in bi si tudi nekje postavili poslopje, da bi vzdrževali pobožnevalnico za zamernarino mladino in si uredili delavnice.

e— **So že tu!** V zvezi z našima dvema prejšnjima noticama poročamo danes, da je prišel v Celje kot prvi jezuit pater Ramšak. Trgovcem in stanovalcem v zgradbi tik Mariljine cerkve so bili odpovedani poslovní lokali in stanovanja. Dosedanji v Mariljini cerkvi kot nemški pridigar zaposleni katehet Lukman je pa bil pridržen opatiji.

Iz Trbovelj

t— **Avto-podjetnikom,** katerih je vsega skupaj štiri, se je pridružil g. g. Ivan Kačnik, bivši šofer pri Rodinovi Avto-družbi. K poednim vlakom prihaja sedaj kar po več luksuznih avtov in povrh še en avto-omnibus.

t— **Profi razgrajanje vinskih bratcev** na cesti bo treba ukreniti še strožje odredbe, ker ne gre, da bi se kalil nočni mir v taki meri, kakor se je preteklo dni. Pritožbe prihajajo od vseh strani, še največ pa od družin, ki imajo otroke.

t— **Zbor upnikov** v zadevi konkurza g. Franceta Boruška, trgovca z mešanim blagom v Gaberskem, se bo vršil danes ob 9. dopoldne v Laškem.

t— **Dan težkih nesreč.** Izmed več nesreč, ki so se pripetile, je omeniti nesrečo, ki je zadela Josipa Flereta, rudarja na zapadnem okrožju. Pri delu so mu bili odtrgani zadnji trije prsti desne roke. Rana je težka in komplicirana, zato je bil pripeljan v ljubljansko bolnico. — Na vzhodnem okrožju pa se je prav tako težko ponesrečil rudar Franč Beja. Prišel je med vozčke, ki so mu pritisnili prsni koš. Beja se sedaj zdravi v trboveljski bolnici. — Na separaciji si je močno poškodoval glavo, ker je priletel ob kamen, delavec Franc Kralj. Leta je v domaći oskrbi.

t— **Veseliče za praznike,** katerih je bilo pet, v Društvenem domu, v Delavskem domu, pri Božiču, na Kleku in v Hrašniku, se niso prav posčno obnesle. Na Kleku se pravzaprav ni niti vršila, ker je prišlo premalo ljudi zaradi deževnega vremena. Nič boljše ni bila veselica pri Božiču. S tlo vadbo pri Delavskem domu je bilo prav tako, ker je nagajal dež. Zato pa je bilo tem živahnije v gostilniških prostorih.

t— **Trboveljska občina** je nameravala kupiti Bergerjevo hišico pri bolnišnici, ki je opuščena, za namestitev zglasilnega urada in stražnice. Ker se je izkazala za nepriladno, se je odkup odklonil. Sedaj se bo najbrže kupil prostor pri Jugometaliji, kjer se namerava postaviti novo stavbo v isto svrhu. Omenjeno zemljišče bi služilo, ker je prostorno, tudi za tržni prostor.

t— **Poslovanje v evidenčnih opravkih.** Do 26. t. m. se bo mudil v trboveljski občini zemljemerec od evidenčnega urada zemljarskega katastra, ki posluje v razvidnostnih opravkih. Zato se vabijo vsi zemljiški posestniki, pri katerih se je izvršila kakšna sprememba, naj pridejo na občino in pokažejo vse razpoložljive listine ali druga izkazila o izvršenih spremembah ali pa podajo ustno vse informacije.

Začetek šolskega leta

Drž. realka v Ljubljani. Razredni (ponavljalni) izpiti se bodo vršili po razporedu, ki je bil pismeno dostavljen prizadetim učencem. Nižji in višji tečajni izpiti prično dne 1. septembra ob 8. uri. Prijava k sprejemu nemu izpitu za prvi razred je v nedeljo 30. avgusta od 9. do 12. ure; sprejemni izpit pa prične v sredo 2. septembra ob 8. uri. Vpisovanje učencev iz drugih zavodov za II. do VII. razred je v torek 1. septembra od 10. do 11. ure. Vpisovanje zavodnih učencev in tudi onih, ki so napravili sprejemni izpit za prvi razred, je v četrtek 3. septembra ob 8. uri v razredih, v katere spadajo. Natančni podatki na deski v avli. — Ravnateljstvo.

Drž. žensko učiteljske v Ljubljani. Razredni (ponavljalni) in dopolnilni izpiti se bodo vršili dne 29. in 31. avgusta, zrelostni izpiti pa od 1. do 4. septembra. Vpisovanje v otroški vrtci in deklislo vadnico je 4. septembra, v II. do IV. letnik učiteljskega 5. septembra, oba dneva od 10. do 12. ure. Kandidatke morajo prinesiti k vpisu zadnje letno izpričevalo. Natančni podatki so razvidni iz razglaš v večji šolskega poslopja.

Drž. moško učiteljske v Ljubljani. Razredni (ponavljalni) in dopolnilni izpiti se bodo vršili od 25. do 28. avgusta, zrelostni izpiti in sicer pismeni dne 1. septembra, ustnični pa 2. in 3. septembra. Vpisovanje v vadnico in v I. letnik bo dne 4. septembra; istega dne se bo izvršila tudi zdravniška preiskava gojencev I. letnika. Vpisovanje v II. do IV. letnik bo dne 5. septembra od 8. do 10. ure. K vpisu v višje letnike mora prinesiti vsak gojence zadnje letno izpričevalo. Natančni podatki so razvidni iz razglaš na črni deski.

Izjava

Podpisani Franc Smit, rudar v Lokah 190, izjavljam, da nisem plačnik za dolgove, ki jih je naredila in jih bo morda še naredila moja žena Marija.

Trbovlje, 18. avgusta 1925.

Franc Smit

Listnica uredništva

Člankar — Toplice Laski trg. Vaš dopis odda pristojni oblasti v postopanje.

Tako lovi muhe

AEROXON
z zaponcem

Polovi vse muhe.

Iz življenja in sveta

Židovski kongres na Dunaju

V ponedeljek zvečer se je otvoril na Dunaju židovski kongres, na katerega je prihitelo nad 5000 zborovalcev z vseh strani sveta. Kongres je nekaj pregled židovstva na vseh poljih: v verski, gospodarski in kulturni panogi. Z zborovanjem je združenih vse polno manifestacij. Razume se, da je že sam značaj zborovanja nekaterim kaj nevšečna zadeva. To se je takoj pokazalo. Klerikalno orijentirani krogi so uprizorili proti kongresistom demonstracije in Hackenkreuzlerji so začeli javno izživati. Demonstracije z antisemitsko tendenco so se začele v ponedeljek ob petih popoldne in so trajale pozno v noč.

Da so protizidovske demonstracije dobro organizirane, dokazuje dejstvo, da se jih je udeleževalo nad 20 tisoč demonstrantov, ki so najprej razbili tri kavarne in razdejali hotel «Bristol». Ker so postali ekscitirani množice prestrašeni in se je bilo bati, da pride do hudih pobojev, je policija zaprla Votivni trg ter se vrgla proti rušilcem miru. Prestaženi nacionalisti so jo s krščanskimi tovariši vred kmalu pobrisali domov. Gneča pa je bila tolikšna, da je bilo na stotine oseb v nevarnosti za življenje. Devetnajst ljudi so pohodili okoli 50 jih je bilo ranjenih. Varnostni organi so aretirali okoli 150 sumljivih oseb. Pri njih so našli samokrese Browningovega tipa, katere so zasegli. Demonstracij s tem še ni konec. Na Dunaju pričakujejo še hujših prizorov, kajti antisemitski elementi hočejo za vsako ceno preprečiti židom zborovanje. V prvem okraju, kjer se vrši kongres, je policija podsektorila straže, da se prepreči nadaljnji napadi in poboji, za katere so bili opozorjeni na Dunaj posebni plačanci protizidovski izživci.

Nesreče na planinah

Velikanski razvoj sporta in turisticke po vojni je pripisati v prvi vrsti fizični degeneraciji, katere žrtev je postalo človeštvo v zadnjem desetletju. Na milijone jih je, ki so morali mesece in leta pohleвно čepeti v jarkih in ponižno čakati sovražne krogle, da napravi konec njihovem trpljenju. Odrasle v obliki smrti ni prišlo vselej kadar si ga je vojak želel. Zgodilo se je, da so baš tisti, ki so pričakovali smrti na bojišču, ohranili in rešili nepoškodovano glavo in cel život. Telesna odpornost pa se je silno poslabšala. Sebe, ko je bilo konec direktnega bojevanja, so se začele javljati slabe posledice. Eni jih skušajo premagati z utrjevanjem telesa v naravi, drugi hodijo po kopališčih. Med prve spadajo hribolazci, ki so se v naših krajih silno pomnožili.

Planinstvo ima poleg svoje hvaležne prerogative vloge človeškega organizma tudi svojo senčno stran. Za plezanje po gorah ni ustvarjen vsakdo. Marsikdo se lotiva turisticke nepravilnosti, slabo podkovan in če ne uvidi pravočasno svoje nesposobnosti, se v lastni nesreči pogubi. Posebno letos, ko je vreme tako zelo izpremenljivo, so nesreče na planinah izredno česte. Res je, da pogine na tisoče ljudi na železnici in pod avtomobili, ampak tudi žrtve gora gredo v tisoče. Statistika planinskih nesreč bi vedela o tem mnogo povedati.

Večinoma ponesrečijo na gorah turisti radi nepazljivosti in ne previdnosti: slučajni onemoglosti in fizične izčrpanosti so redkejši. Vendar se je pred kratkim zgodilo, da sta podlegli dve dami v nemškem gorovju takozvani «planinski boleznici». S svojim spremljevalcem sta odšli z doma v lepem vremenu, med potoma pa ju je zalotil dež in mraz. Haja ju je utrujala, vrh, na katerega sta hoteli priti, sta že dosegli. Na cilju pa so se pojavili znaki izčrpanosti. Ena dama je izdihnila na mestu, druga je bila tako onemogla, da je moral spremljevalec iskati pomoči pri ljudeh. Ko so jo prinesli v dolino, je tudi ta umrla.

V Švicarskih Alpah je te dni ponesrečil 20 letni hribolazec Holzer, ki je hotel preplezati neko steno. Pomotoma je zašel na gladko vlažno travo, po kateri je zdrčal 20 metrov v globočino. Kraj, v katerem je Holzer ponesrečil, ne leži posebno visoko (1420 m nad morjem) in je drugače znan kot letovišče. Vendar je turist plačal svojo turistovsko drznost z življenjem. Pri padcu si je

razbil črepijo tako, da je kmalu izkrmel in ga ni mogla ohraniti niti najspretnjša zdravniška roka. Svoje življenje je žrtvoval za — par planiki!

V Morskih Alpah v dolini Stura v Italiji je hotel koncem prošlega tedna preplezati strmine gore Mondrane mlad turist, ki je takisto plačal drzen poskus s svojim življenjem. Planinska sreča mu je bila sprva mila, pozneje pa je prišel na neko točko, s katere ni mogel niti naprej niti nazaj. Skušal se je vseeno vrniti in se je pri tem zvrnil vznak ter obledel mrtev v skalovju. Ljudje so ga našli šele čez par dni.

Iz Chamonijske hribolazci, da so hoteli trije italijanski javljalci doseči vrh Aiguille du Fou. Ko so dospeli do prelaza Natillons, se je nad njimi utrgal kamen, ki je odtrgal enemu izmed trojice dva prsta, drugemu pa je zdrobil nogo v kolenu. Tega so morali prenesti v holnišnico posebni gorski vodniki.

Podobnih nesreč bi navedli lahko vsak dan celo vrsto, a s tem bi samo pokazali, da nesreča nikoli ne počiva. Ker vedo planinci to sami, ni treba, da jim predočujemo kakšnim opasnostim so izpostavljeni; opozoriti pa hočemo s temi vrstami one, ki se ne previdno in malobrižno odpravljajo na ture v gore, kjer jih čestokrat po lastni krivdi zaloti smrt, na katero niso niti mislili.

Težka nesreča izletniškega vlaka

Je zgodila pretekli teden strašna železniška nesreča na progi Pariz—Boulogne. O nesreči, ki je ena največjih v zadnjih letih, smo dobili še nastopna podrobna poročila:

Brzi vlak iz Pariza v Boulogne je vozil skoraj same izletnike, ki so hoteli prebiti oba praznika ob morju in je bil zato tudi nabito poln. Komaj je vlak zapustil postajo Amiens, je skočil tender lokomotive iz tira in potegnil sedem voz tretjega razreda za seboj preko nasina, kjer so se razbili in pokopali potnike pod seboj, izredno težki stroji pa je ostal na tiru. To je še povečalo nesrečo, ker so se ostali vagoni zaleteli vani in pa še bolj razbili. V hipu je bila vsa proga na mestu nesreče polna razbitin in prtilage. Par minut po nesreči je izbruhnil požar, ker se je vnel plin. Več potnikov je dobesedno zgorelo v razbitih vozovih, drugi pa so bili strahovito ožranci. Strojevodja in kurjač sta tako prestrašena, dasi sta bila le malo opraskana, da ju sploh ne more preiskovalna komisija zaslišati. Kurjaču se je moral omračiti um, ker ves čas tarna, da ni kriv in da se ni nič zgodilo. Niti za hip noče dati iz rok lopate, ki jo krčevito drži v rokah. Doselej je ugotovljenih 12 mrtvih in 160 težko in lahko ranjenih.

Kolikor se je dalo doslej ugotoviti, je iskati vzrok nesreče v tem, da je bila kretinca prepozno obrnena. Pariški izletniški vlak razen tega tudi ni imel dovolj voz za predpisano hrzino.

Pri nesreči se je namreč videlo, da je pri sunku skočilo sredi vlaka nekaj voz kvišku in se prevrnilo na druge, težke vagon. Vlak je vozil na mestu nesreče z hitrostjo 92 kilometrov, dasi je bil oddaljen od postaje le dobrih sto metrov, kar je vsekakor še povečalo katastrofo. Zanimivo je, da so pri poravnavanju ruševin našli v tenderju kos odlomljene tračnice, iz česar sklepajo nekateri strokovnjaki, da je morala počiti tračnica in tako povzročiti katastrofo.

V Parizu so bili valdni krogi zelo vznemirjeni, ker je malo manikalo, da se ni ponesrečil tudi posebni vlak ministrskega predsednika Brianda, ki se je vračal s konference v London. Komaj je zapeljal ta vlak na kolodvor v Amiensu, se je že pripetila nesreča izletniškega vlaka. Ako bi imel le par minut zamude, bi se moral zaleteti v razbite vagon, ali pa bi vozovi celo treščili vani in potegnili tudi salonski voz predsednika vlade seboj preko nasina. Bri-

Vse podloge

za krojače in krojačice po izredno nizki ceni in primerljivi popustni, dobavlja tvrdka

Drago Schwab - Ljubljana

and je takoj izstopil in šel na kraj katastrofe, nakar je nadaljeval vožnjo v Pariz.

Spor za staro krono

Med Rumunijo in Madžarsko preti sedaj spor zaradi krone sedmograškega kneza Štefana Bocskaya, ki je sedaj v umetnostno-zgodovinskem muzeju na Dunaju. Rumunska vlada namerava to zlato krono kupiti od Avstrije in jo pokloniti kralju Ferdinandu za njegovo 60 letnico. Baje so se že začela pogajanja med obema kabinetoma.

«Magyar Ország» pripominja k temu, da madžarsko javno mnenje je vnaprej odločno protestira proti tej nameri rumunske vlade in pravi, da spada Bocskayeva krona k Madžarski in da se nikakor ne sme prodati Rumuniji. Ako bi bucareška vlada vztrajala na svoji nameri, bi moralo priti na Madžarskem, posebno pa na Sedmograškem do upora.

Štefan Bocskay, rojen leta 1557, izvira iz stare plemiške rodovine na Sedmograškem. Nekaj časa je bil zaupnik cesarja Rudolfa II. Ko pa so se začela pregajanja protestantov, je postal vodja upornikov. Bocskay, ki je bil kot kalvinist in sorodnik knezov Bathoryjev tudi preganjan, dasi je bil poprej svetovalec cesarjev, je organiziral v sporazumu z madžarskimi protestanti in Turki vstajo Sedmograške in Gornje Madžarske. Na zborovanju v Mediasu, dne 22. februarja 1606, so ga proglasili plemenitaši za kneza Sedmograškega in kmalu potem, dne 20. aprila, gornje-madžarski stanovci za kneza madžarskega. Hkrati mu je podelil sultan Madžarsko in Sedmograško kot turški fevd do in mu poslal krono, ki je pa Bocskay ni hotel sprejeti. Poleti 1606. je sklenil vstaški vodja na Dunaju s cesarjem mir, ki je zagotovil protestantskim stanovom na Madžarskem in Sedmograškem versko svobodo.

Bocskay je ostal knez Sedmograške in dela Madžarske. Kasneje je posredoval med cesarjem Rudolфом in sultanom in pripomogel k miru. Umrl je dne 29. decembra 1606. Pripovedujejo, da je bil zastrupljen in da mu je zavdal njegov lastni kancelar Katay.

Madžari časte Bocskaya kot narodnega junaka. Leta 1902. so mu postavili v Budimpešti spomenik na ukaz cesarja Franca Jožefa.

× **Dvignjeni zakladi z dna morja.** Kakor poročajo iz Kaira, so dvignili potapljači z dna morja zlato v palicah v vrednosti 100.000 funtov (27 milijonov dinarjev). To zlato se je potopilo v japonskim parniku «Asakusa», ki je bil torpediran leta 1915. v bližini Port Saida, Cenijs, da se je potopilo v ladijo pred desetimi leti nad pol milijona funtov zlata. Dviganje zaklada se marljivo nadaljuje in računajo, da bodo v par tednih spravili vse zlato na dan.

× **Smrt Morganove žene.** Kakor poročajo iz Newyorka, je preminula Morganova žena Jane Norton Grew, s katero je bil veliki in vplivni ameriški bankir poročen od leta 1890. Približno pred dvema mesecema je Morganova soproga zbolela na spalni bolezen, pozneje so zdravniki ugotovili, da je tudi malarčna. Bogatkinja niso mogla rešiti niti najmodernejša zdravniška sredstva. Ko se je pokazalo, da je celo transfuzija krvi zaman, so zdravniki nad bolnico obupali in sedaj je dama umrla.

× **Lastnik Dreherjeve pivovarne preminul.** Na Dunaju je preminul v petek zvečer imejatelj Dreherjeve pivovarne, veleposelnik Anton Evgen Dreher. Bil je jedva 54 let star in je bil sin ustanovitelja podjetja Antona Dreherja. Pokojnik je bil lastnik ogromnega premoženja in se ni brigal za drugo kakor za svoje gospodarstvo. Zaprščino sta posedovala dva: pokojnikova hči, ki je poročena v Čehoslovaki in dvajsetletni deček Oskar Anton Dreher, sin grofice Boppove, ki je drugič poročena z zagrebškim grofom Kulmerjem.

× **Iz zakonskega življenja v Italiji.** V predmestju Napolja sta se sprla zakonca, kar bi skoraj imelo strašen konec. Priprosta žena je hotela moža s palico nabiti. Temu pa se je posrečilo, izvitji ji gorjajo iz rok. Nato jo je zvezal, polil s petrolejem in zažgal. Na obupne klice nesrečne žene so pritekli sosede, ki so hitro pogasili ogenj in spravili ožgano ženo v bolnico. Mož je pobegnil in ga išče policija.

× **Radio v krsti.** Samuel R. Kimball, bogat posestnik v Kaliforniji, si je naročil v Los Angelesu veliko kovinsko krsto za 1200

dolarjev. Biti mora iz jekla in imeti mora tudi radio. «Prepričan sem», je rekel budak, «da ostane duša po smrti človeka v truplu do sodnega dne. Zato hočem biti dotlej po učen o vsem, kar se godi po moji smrti na svetu. To pa je mogoče le potem radia».

× **Družinska drama v Ameriki.** Iz Newyorka poročajo: Mrs. Mary Curtis, snaha bivšega predsednika Great Western Railway družbe je te dni umorila svojega moža in lastno hčerko, nato pa še samo sebe. Drama je vzbudila v ameriških družabnih krogih tem večjo pozornost, ker so njeni vzroki popolnoma neznani.

× **Nadgradim, Radon,** nanovo odkrita snov prekaša po svojem učinku daleko radium in je tudi nelzerno drag. Unca radona stane milijon lber (326 milijonov dinarjev). Kljub temu pa bo zdravljenje raka z radonom cenejše, kajti radon je plinasta emanacija radia, ki je 100.000 krat močnejša od radia. Temu nasproti pa izgublja radon neprimerno hitreje svojo moč nego radij, kajti polovica učinka je izžepanega že po 4 dneh, dočim obdrži radij polovico svoje teže 1700 let.

× **Kako je mogoče papir napraviti negorljiv?** Zelo enostavno: namočimo ga v jakni galumovi raztopini in posušimo. Tako prepariran papir ne gori. Vseeno je, če je papir bel, popisan, tiskan ali pa pobarvan, procedura je vedno uspešna. Če je papir popisan ali pobarvan, je po proceduri še lepši in barva oz. črnilo se odraža na njem kakor poprej.

× **V motornem čolnu iz Anglije v Malo Azijo preko Evrope.** Pred par dnevi je prišel v Pasavo, obmejno mestece med Bavarsko in Avstrijo, motorni čoln po Donavi. Potnika, novopečen zakonski par iz Anglije, sta siabila v glavo, da prideta iz do-

movine v Malo Azijo preko sredine Evrope. Šla sta po Renu navzgor in potem po prekopih v Donavo, po kateri hočeta priti v Črno morje in končno v Malo Azijo. Prebivalstvo je radovedno ogledovalo motorni čoln, ki je zelo eleganten in nudi vso udobnost potnikom na vožnji, ki bo trajala več tednov, od katere pa imata že dober del za seboj.

× **Nesreča pri kopanju.** Pretekli teden se je kopalo v kopališču v Hardeletu na Francooskem 35 otrok počitniške kolonije. Naenkrat se je pojavil velik val, ki je odnesel 16 otrok seboj. Deset so jih rešili, ostali pa so izginiti v valovih. Rešila postaja jih išče, toda doslej zaman.

× **Milijonarstvo ministrstvo.** Ameriški kabineto je v nekem oziru pravi unikum. Pol dučata njegovih članov je milijonarjev. Andr. Mellon, finančni minister, ima 200 milijonov dolarjev, trgovinski minister Herbert Hoover 10 milijonov in zunanji minister Kellogg 5 milijonov dolarjev. Vojni minister, minister dela in poljedeljski minister so bili prej bankirji in njihovo premoženje gre v milijone.

× **Razgovor na daljavo 3700 milj.** Črkaški dopisnik «Associated Press» je imel iskri razgovor s kapitanom Macmillanom, ki se nahaja na krovu parnika «Peary» v Etahu (Groensko obrežje) v oddaljenosti 3700 angleških milj. Razgovor, ki je trajal 90 minut, je edin v zgodovini časnikaštva.

× **Velika železniška nesreča na Francooskem** se je pripetila v soboto, na praznik pri Sv. Denisu, kjer sta trčila skupaj dva ekspresna vlaka. Prvi je prihajal iz Kölna in Bruslja in vozil v Pariz, drugi pa iz Lillea. Pri nesreči so bile tri osebe ubite, 31 pa ranjenih, od teh štiri težko. Podrobne vesti še manjkajo.

Socijalna politika

Ferdinand Tönnies

Veliki nemški sociolog Ferd. Tönnies je praznoval 26. julia svojo 70letnico. Ze pred 40 leti je podaril kot mladi učenjak nemški sociologiji epohalno delo «Gemeinschaft und Gesellschaft» in od tistega časa je njegovo ime tesno zvezano z razvojem sociologije sploh. Sociološko protislovje teh dveh pojmov — skupnosti in družbe — je danes temeljna in splošno priznana resnica. Ko se je pa l. 1887. pojavilo omenjeno delo nemškega sociologa, je bilo to protislovje znanstveni problem prve vrste in malone epohalno odkritje. In zanimivo je, da so to delo najprej in najbolj ocenili v angli — saških državah in celo na Japonskem. Znanstveno metodo, ki jo je ustanovil Tönnies v svojem znamenitem delu, je ohranil vse svoje življenje kot merilo. Sploh se je Tönnies kot pravi sociolog vedno zanimal za vpliv idej na vsakdanje življenje, zgrajeno na moralnih temeljih, za posebno spremenljivost političnih, duhovnih in gospodarskih stremenj, ki je kriva, da je postalo moderno življenje tako komplicirano in pestro. Tönniesova dela «Politika in morala», «Socijalni razvoj Nemčije», «Reforma kazenskega prava» in «Razvoj socijalnih problemov na svetu» so zanimivi poizkusi, da se znanstveno pojasnijo vsi problemi, ki zanimajo sodobno družbo.

Tönnies ni zgolj učenjak ali strokovnjak. Vse svoje življenje se je zanimal s čisto filozofskimi problemi. Zlasti tako zvana kritika kulture mu je zelo pri srcu. Zelo važen problem je zanj «Schiller kot sodobnik in politik». Tönnies je posegel celo v terminološki sporni filozofski delom «Filozofska terminologija v psihološko - socijalnem pogledu». Ta filozofskega študija. Izhodišče vseh vala na njegovo glavno delo — sociologiji. Njegova temeljita razprava «Bistvo sociologije» je plod dolgoletnega filozofskega študija. Izhodišče vseh Tönniesovih naučnih del je družba, skupnost ali človeštvo sploh z vsemi svojimi duševnimi, političnimi, gospodarskimi in filozofskimi momenti. Vse probleme obravnava istočasno kot filozof, socijal-psiholog in socijal-reformator. Pri njem sta teorija in praksa vedno tesno združena in to je bilo tudi krivo, da je imel učenjak toliko neprilik zlasti pod monarhističnim režimom in med svetovno vojno, ko so ga nemški vojaški krogi gledali postrani, češ, da je socijalist in preukuh. Tudi po vojni mu niso dali miru.

Tönnies je bil že pred vojno svetovno znana kapaciteta na polju sociologije. Na vseh nemških univerzah so ga citirali z velikim spoštovanjem. Nihče na ni razumel, kako more živeti ta mož

kot puščavnik v svoji ožji domovini Schleswig - Holsteinu, kjer je bil dolga leta privatni docent na univerzi v Kielu. Njegov starejši prijatelj Gustav Schmoller, profesor berlinske univerze, ga je zelo rad citiral. Šele l. 1918, so predložili Tönniesu stolico politične ekonomije in statistike na univerzi v Kielu. S 54 letom je postal šele redni profesor. Vojna in nje izid je postavil pred Tönniesa nove probleme. Zanimati se je začel za angleško svetovno politiko, za odgovornost za svetovno vojno itd. Po vojni je izdal knjigo «Sociologija javnega mnenja in žurnalistike», ki kaže njegovo zrelo dobo.

Tako stoji zdaj Tönnies pred svetom kot eden največjih socijal - filozofov in socijal - reformatorjev. Njegovo ime je znano po vsem civiliziranem svetu, jubilant je eden najbolj aktivnih članov mednarodnega združenja za sociologijo in lani na kongresu sociologov v Rimu je igral glavno vlogo. Kot izredno razviti in talentirani učenjak obeta človeštvu kljub visoki starosti še mnogo naučnih del trane vrednosti. Lani je izšla v dveh zvezkih njegova razprava «Kulturni pomen religije», v kateri govori o treh osnovnih verskih strujah, odnosno sistemih, in sicer: 1.) o Mongolih in njihovem moralnem racionalizmu, ki bazira sam na sebi in ne potrebuje nobene nadnaravne pomoči; 2.) o Arčiji v Indiji in njihovem energičnem pokretu v smeri panteizma, ki prehaja celo v ateizem ter 3.) o Semiti in njihovem monoteizmu, torej o Judih, Jehova, kristianih in mohamedanih. Zlasti zanimiva in važna je glavna Tönniesova misel v tem delu, da se združi nekega dne židovska in krščanska vera z elementarnim islamom, budizmom in versko - moralne filozofije Daljnega vzhoda v skupno vero, ki bo moralno in duhovno zelo dvignila človeštvo.

Socijalno zavarovanje v Angliji. Angleška poslanska zbornica je sprejela 5. t. m. zakonski načrt o pokojninah za vdove in osebe, stare nad 65 let.

Brezposelnost v Angliji. Število brezposelnih v Angliji je znašalo 27. julija 1 milijon 197.600. Napram prejšnjemu tednu za 24.312 manj, toda napram istemu tednu lanskega leta za 149.329 več.

Brezposelnost na avstrijskem Štajerskem. 25. julija je prejelo v Gradcu 10.002 osebi brezposelno podporo. Med temi je bilo 7.182 moških in 2820 žensk. V mestu Gradcu je bilo 3592 ročnih delavcev nezaposlenih. Na vsem avstrijskem Štajerskem pa je bilo omenjenega dne 12.773 brezposelnih, in sicer 8710 moških in 3563 žensk. Največja brezposelnost vlada v kovinski, lesni in konfekcijski industriji ter med natakariji.

Socijalne zahteve kemičnega kongresa. Na kemičnem kongresu na Dunaju je bila soglasno sprejeta resolucija, ki zahteva med drugim zaščitne odredbe za delavce v kemični industriji, brezplačno oblika za delo v nevarnih oddelkih, postavno določitev 8 - urnega delavnika, prepoved akordnega dela pri delu s strupenimi in eksplozivnimi snovmi, prepoved dela žensk in otrok pri izdelovanju omenjenih snovi.

Amundsen na severnem tečaju. Potovalni film v 5 aktih. Film nam ne prikazuje, kakor bi utegnil kdo misliti, poslednjo Amundsenovo ekspedicijo na severni tečaj v poletju letošnjega leta, temveč ekspedicijo, ki jo je Amundsen podvel leta 1922. Čeprav se je takrat veliki polarni raziskovalec razmeroma hitro povrnil domov, najdemo v njemu kljub temu mnogo zanimivosti v njegovem potovanju, tako spremljanje ladje «Maud», preskrbljenost z živežem za šest let, nabavljanje kožuhov, življenje škotskih psov na ladji, dalje življenje Čukčev, ki opravljajo svoje verske obrede pred velikanskim kitovim okostjem, potovanje med ledenimi gorami itd. itd. Film je režisiral kakor tudi tehnično na višini in spada brez dvoma med najboljše pojdno-znanstvene filme, kar jih je zadnja leta izšlo iz filmskih tvornic.

Tristan Bernard:

Avtomobilni roparji

Par zancev nas je sedelo v vlaku v istem oddelku. Med njimi je bil gledališki igralec Chaudane. Možak je bil do bričina in zelo zgovoren. V svojih mladih letih je igral na podeželskih odrih in bil nekaj časa član potujoče igralske družbe, ki je prirejala predstave po vseh manjših mestih južne Francije.

Tudi to pot, ko smo spet po dolgem času enkrat bili skupaj, je začel praviti zgodbe iz svojega neurejenega življenja. — Nekaj dni je začel razlagati, smo igrali v dveh mestih, ki sta bili oddaljeni komaj štirideset kilometrov. Vsi člani naše potujoče družbe so se odpeljali takoj po popoldanski predstavi z vlakom, le jaz sem ostal, ker mi je nekdo v mestu, ki sem ga slučajno spoznal, ponudil, da me popelje v svojem avtomobilu.

Bil sem prav zadovoljen, ker bi bil na ta način prišel v drugo mesto še pravočasno, da naložim v banki za svojega šefa 20.000 frankov, izkupiček celega potovanja. Bil sem namreč blaginjak.

Vsedel sem se torej v avto doličnega gospoda, ki je bil prav prijazen in elegantno opravljen, a nikar ne mislite, da je imel kakšnega slabega namena z menoj.

Ko sva drdrala tako lepo naprej po beli cesti, mi je začel praviti, da se baje klatijo v okolici roparji v velikem sivem avtomobilu, ki ustavlja potnike.

— Sicer se Vam pa ni treba bati, imam vedno svoj Browning seboj in predno nama morejo kaj storiti, jim pošljem par bonbončkov, da si enkrat za vselej zapomnijo.

Jaz pogovorov take vrste ne ljubim, a še bolj mi je bilo neprijetno, ko mi je moj vodnik dejal, da prideva kmalu na klanec, ki je tri kilometre dolg, zelo strm in vodi skozi gost gozd.

Res, ni preteklo par minut, tva že videla gozd pred seboj. V tem trenutku nama priđe kolosar naproti, moj vodnik se mu hoče umakniti, a zavozi v cestni jarek. Trudila sva se nekaj časa, a slednjaki sva uvidela, da nama je nemogoče, spraviti avto na cesto nazaj.

Obstojala je samo ena možnost: dve

uri sem imel še peš do mesta. Do predstave sem imel še več časa. Mimogrede bi stopil v garažo in prošil, naj pošlje avto z mehanikom in tremi možmi mojemu znanu na pomoč.

Rečeno, storjeno! Odmahal sem jo torej peš in niti mislil nisem na to, da bi si izposodil Browning.

Kmalu sem bil sredi gozda. Bil sem čisto sam. Denar sem imel v notranjem žepu svojega telovnika. Lahko vam povem, da me je tistih 20.000 frankov tako težilo, kot bi bili bakreni drobiži.

Nisem še hodil pol ure, ko opazim skozi veševje dreves velike siv avto, ki je stal na cesti. Strije možaki so ravno sedeli vanj. Imeli so gumijeve plašče, kot roparji, o katerih mi je govoril moj znanec.

Hitro sem stopil par korakov nazaj, da me ne zapazijo, in vrgel listnico z 20.000 franki v grmičje, ki je rastle ob cesti. Obenem sem raztrgal podlogo svojega telovnika in začel kričati na pomoč.

Tu je že pridrvel avto in se ustavil poleg mene. Simuliral sem živčni na-

pad. Nikoli nisem na odru svoje vloge tako izborno igral.

Jecelaje sem slednjič roparjem dopovedal, da sem izgubljen človek. Gospodar mi je bil dal veliko vsoto bankovcev, da kupim v mestu več volov, a sta me napadla dva roparja . . .

Avtomobilni banditi so mi verovali. Natančno so me spraševali, kakšna človeka sta to bila.

Jaz sem jim seveda vse natančno razložil in povedal, da sta pred četrte ure odhitela po cesti navzdol.

— Ne razburjajte se, mi je dejal eden avtomobilistov, takoj odrnemo za njimi in v kratkem času boste spet imeli svoj denar.

V diru so se odpeljali navzdol — za roparji. To jim še na misel ni prišlo, da bi me vzeli seboj.

Ko so izginiti v oblaku prahu za prvim ovinkom, sem lepo zlezal v robidovje in vtaknil svojo listnico v žep. Nato sem mirno nadaljeval svojo pot, kajti vedel sem, da jih ne bo nazaj, tudi v slučaju ne, če ne iztaknejo navideznih roparjev.

Gospodarstvo

Vprašanje nove železniške tarife

Že dolgo časa se nam obeta nova železniška uredba za osebni in blagovni prevoz za celo kraljevino ter so se po časopisju že večkrat imenovali dnevi, na katere naj bi stopila v veljavo. Tako je izjavil prometni minister po svojem povratku od otvoritve liške železnice v nekem govoru v Sarajevu, da bodo nove znatno povoljnije železniške tarife stopile v veljavo 15. septembra.

Kakor pa je podoba, do 15. septembra še ne bomo imeli novih tarif, kajti po vesteh beogradskega časopisa, ki je dobilo svoje informacije v Generalni železniški direkciji, bo nova železniška uredba, ki bo imela moč zakona in bo veljala za celo našo kraljevino, stopila istočasno z novimi tarifami in daljinarjem v veljavo najbrže 1. oktobra t. l. S tem bo odpravljena lomljena vozovina, kar bo po izjavi s kompetentnega mesta pomenilo znatno znižanje vozne, zlasti za blago, ki gre preko več vici-nalnih prog.

Med interesiranimi krogi vlada zaradi neprestanega prelaganja uveljavljanja nove tarife, o kateri se v javnosti ne ve nič točnega, veliko nerazpoloženje, ki je tem večje, ker pri izdelavi uredbe in tarif niso sodelovali gospodarski krogi. Zato je med njimi malo zaupanja v razne izjave, ki napovedujejo znatno olajšanje za transporte. Med gospodarskimi krogi se izraža domneva, da bo z novo železniško uredbo enako, kakor je z novo carinsko tarifo, o kateri se je videlo, čim je stopila v veljavo, da ne odgovarja potrebam našega gospodarstva. Vseh teh neprijetnosti ne bi bilo, če bi se taka vprašanja reševala s sodelovanjem vseh prizadetih krogov.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (18. t. m.) Oves: baška, 1 vagon, pariteta Ljubljana 200. Turščica: baška, ladja Donava 190 do 192.50; baška, sušena, ocarinjena, Jesenice, za oktober - november 205; baška, bela, ladja Donava 205. Moka: baška, bala - 450; 450 - 300. Tendence mlačna.

Dunajski goveji sejem (17. avgusta.) Dogon 3650 komadov; od tega iz Jugoslavije 1375. Prvovrstno blago se je pocenilo za 5, ostale vrste za 10 - 15 grošev pri k. N. Notirali so za kg žive teže v šilingih: voli I. 1.70 - 1.85 (izjemno 1.90 - 2.15), II. 1.40 do 1.60, III. 1.15 - 1.35, biki 1.25 - 1.65 (1.75), krave 1.10 - 1.40 (1.60), slaba živina 0.65 - 1.10.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (17. avgusta.) Ameriške novice koncem prošle tedna so zabeležile v pšenici in rži padce do 6 centov. Samo turščica se je podražila za 1 cent. Dunajsko tržišče je zabeležilo majhno oslabiljenje cen. Promet slab. Notirajo na debelo v šilingih za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine: pšenica: domača 40.50 - 41.50, s Poljske 43.50 - 45, nova 42 - 42.50; rž: domača 30.75 - 31.25; ječmen: domači 34 - 44, slovaški 43 - 51; turščica: 31.50 - 32.50; oves: domači 30 - 32.

Kontrola odkupovanja sladkorne pese in ustanavljanje združenj sladkornih tvornic. Iz Beograda poročajo: Ministrstvo za kmetijstvo in vođe je izdalo novo pravilnik za produkcijo in odkupovanje sladkorne pese. Po tem pravilniku bodo na vseh postajah, kjer se bo vršilo odkupovanje pese, postavljene tehtnice za kontrolo. Pri odkupovanju bosta navzoča zastopnik ministrstva in zastopnik Udruženja pesnih producentov. Obenem je ministrstvo odobrilo predlog pesnih producentov, da se smejo ustanovljati združne tvornice sladkorja, kar bo nedvomno pripomoglo k znižanju sedanjih pretiranih sladkornih cen. Dve taki tvornici se bosta ustanovili v Popincih (Srem) in v Starem Svcu (Bačka).

Stanje Pošte hranilnice 31. julija. Številno pošto čekovnih računov se je tekom meseca julija pomnožilo za 115 in je znašalo 31. julija 11.967 (samo v Ljubljani 4139). Stanje vlog se je v istem času zmanjšalo za 5.9 milijona na 236 milijonov Din (le v Ljubljani se je zmanjšalo za 9.5 na 43.3 milijona Din). Vplačil je bilo skupno 365.716 v skupnem znesku 1518 milijonov, a izplačil 155.876 v skupnem znesku 1524 milijonov Din; skupni promet torej 3042 milijonov Din. Od tega je bilo brezgotovinskega prometa za 1309 milijonov Din ali

V trgovinski register so se vpisale v Sloveniji naslednje tvrdke: »Ageo«, agencijsko-komisijsko in informativno podjetje, družba z o. z. v Ljubljani; Dravogradska rafinerija mineralnega olja G. Goll sen, družba z o. z. v Ljubljani; Specialimport Slavovc & Co., agentura in komisijka trgovina z mešanim blagom v Ljubljani; »Gifoka«, družba z o. z. v Mariboru (izdelovalne in prodajne kemije-kemijsko-tehnične, zlasti kozmetičnih izdelkov). Izbrsalo se je naslednje tvrdke: Dravogradska rafinerija mineralnega olja G. Goll sen, družba z o. z. v Dravogradu (ker se je sedež tvrdke preselil iz Dravograda v Ljubljano); Gorjanc & Komp., Recknagels Nachfolger, v Ljubljani (ker se je tvrdka razdelila); Kristal, družba z o. z. v Mariboru (ker se je ustanovila delniška družba).

V mednarodni vzorčni velesajem v Ljubljani se bo vršil od 29. t. m. do 8. sept. 1. Prireditelj je pod visokim protektoratom Nj. Vel. kralja Velesajem v Ljubljani so najstarejši, najpriljubljenejši in priznani dobro organizirani. Na sejem se pripuščajo kot razstavljalci samo prvovrstne jugoslovenske in inozemske tvrdke, kar dovolj jamči za kvaliteto razstavljenega blaga. Vsak

posetnik si more pri tej priliki ogledati svetovnoznane prirodne krasote Slovenije (Bled, letna rezidenca Nj. Vel. kralja) vsaj ga opravičuje sejsma legitimacija do 50 odstotnega popusta na vseh osebnih in blagovnih (izjemno SOE in nočne brzovlake na progi Beograd-Zagreb). Znižanja na parnikih. Na velesajemu se bodo razstavile razne tehnične novosti. Priključena je velika športna razstava, higijska razstava, razstava plemenske živine in konj. Leta 1924. je obiskalo velesajem čez 150.000 kupcev. Stanovanja so preskrbljena. Legitimacija, ki stane 50 Din se dobi v vseh bankah in de-narnih zavodih ter njihovih podružnicah kot Bled, Celje, Črnomelj, Kranj, Kočevje, Novo mesto, Konjice, Rogatec, Brežice, Aloma Company, Tourist Office, Josip Zidar na Dunajski cesti 31, Jakob Gorjanc v Kolodvorski ulici 41 in pri objavljenih razprodajalcih na deželi.

Trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Po vesteh iz Prage se bodo pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Češkoslovaško pričela najbrže v začetku oktobra. Češkoslovaški gospodarski krogi se za ta pogajanja zelo zanimajo.

Položaj na tržišču jajc. Podoba je, da se je produkcija jajc v zadnjem času v naši državi zopet povečala. Kljub temu in kljub visokemu stanju dinarja pa so cene precej čvrste. V Sloveniji, predvsem na Štajerskem in Prekmurju, se gibljejo nakupne cene okrog 1 Din za komad. Na ljubljanskem trgu se na drobno dobi komad po 1.25 do 1.37 Din, dočim je blago na mariborskem trgu ceneje; tam se dobe manjša jajca tudi po 1 Din komad. V ostalih pokra-jinah države so nakupne cene naslednje: v Hrvaški 1-1.25, v Srbiji 0.85-0.90, v Vojvodini 0.97-1.05 Din komad. Izvoz je bil zadnje dneve priličen.

Izgledi sladkorne pese v Vojvodini. Zaradi spora nastalega med sladkornimi tvornicami in producenti sladkorne pese, se je v Vojvodini letos zmanjšala površina, posejana s sladkorno peso, zato pa so kmetje povečali produkcijo krompirja.

Falzikatki obvezne Voine škode. Nedavno so v Beogradu izsledili ponarejene obveznice Voine škode in ugotovili, da jih je razpečal - in sicer 652 komadov po številu - neki beogradski bančni uradnik. Ti falzikatki so tako slabi, da jih je z lahko razločevati od pravih in se zato ni bati, da bi povzročila kakšno zmedo v trgovini s tem našim najodličnejšim papirjem. Falzikatki so izdelani litografsko, dočim so prave obveznice tiskane. Najlažje se ugotovijo, falzikatki po številnih jezikovnih pozrokih (kakor »štamparije« mesto »štamparija«, »letografija« mesto »litografija«, »agolitika« mesto »zgolitaka« itd) po zvezdici, ki se nahaja po številki (katere prave obveznice nimajo) in po nesimetričnih številkah, ki označujejo število kupona.

Provizorični železniško-tarifni dogovor z Madžarsko je bil podpisan te dni. Dogovor predvideva znižan prevoz blagovnih transportov v tranzitu preko obeh držav in bo veljal do podpisane končne železniško-tarifne pogodbe med obema državama, ki se sedaj izdeluje.

Za carino na uvoz rumunskega lesa. Bečkereška Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je v sporazumu z novosadsko in osleško zbornico sklenila zahtevati od vlade, naj se uvede na les iz Rumunije uvozna carina. Ta predmet je sedaj prost carine in zaradi svoje nizke cene močno korigurja našemu lesu.

Konkurz je razglašen o imovini Vinka Mauka, trgovca z mešanim blagom v Rakovcih. Prvi zbor upnikov bo 29. t. m. ob 9. pri okrožnem sodišču v Mariboru. - V konkurzni zadevi Vinka Avgustina, lesne industrije v Celju, se določa zaradi ugotovitve naknadno prijavljenih terjatev narok na 31. oktobra ob 9. uri pred okrožnim sodiščem v Celju.

Potrditve poravnave. Potrjena je poravnava, ki sta jo sklenila Ivan in Fanika Kac, trgovca s senom in posestnika v Slovenski Bistrici, s svojimi upniki za 50% njihovih terjatev. - Poravnalo postopanje Franceta Pijavša, trgovca v Dramljah je končano, ker se je prezadolženec z upniki poravnal.

Likvidacija. »Repatrija«, družba z omejeno zavezo v Sloveniji za vrnitev jugoslovenskih vrednost iz Avstrije v Ljubljani je sklenila razdružitev in likvidacijo. Upniki se pozivajo na prijavo svojih terjatev.

Likvidacija v Zagrebu. Družba za tujski promet d. d. »Viator« v Zagrebu stopi v likvidacijo.

Živinski sejem v Sarajevu. V Sarajevu se bo vršil dne 21., 22. in 23. septembra t. l. veliki sejem za živino in živinske izdelke. Zaprlo se je za 50 odstotni popust železniških tarif za prevoz posetnikov kakor tudi predmetov, namenjenih za sejem.

Železniško-saobračajna uredba o prevozu putnika i robe na železnicama. Generalna direkcija državnih železnic je izdala za celo državo veljavno železniško-prometno uredbo, ki nadomestuje dosedanj avstrijski železniški obratni pravilnik. Nova prometna uredba je natisnala samo v cirilici ter se nanaša pri direkciji državnih železnic (finančni oddelček) v Ljubljani za celo Din 30. Razen te uredbe izide v najkrajšem času tudi železniška tarifa del I, ki bo vsebovala razen pravilnika tudi vse izvršilne določbe k železniško-prometni uredbi.

30 do 50 vagonov lepih zimskih namiznih jabolk namerava nakupiti neka tvrdka v Švici. Njen natančnejši naslov je interesentom na razpologo v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Statistika avtonomnih doklad na direktne davke za leto 1924. Finančna delegacija objavi v 78. šte. »Uradnega lista« dne 18. avgusta statistiko avtonomnih doklad, iz katere so razvidni odstotki in predpisani zneski doklad za posamezne avto-

nomne zastope v letu 1924. V celi Sloveniji je znašala odmerena podstava doklad (državni davek) 11.498.312 Din, celokupna vsota predpisanih doklad pa 33.350.260 Din.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 20. t. m. ponudbe glede dobave raznega pisarniškega materiala. (Pogoji itd. pri ekonomskem odeljenju te direkcije na vpogled). - Direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 31. t. m. ponudbe glede dobave trofaznega asynchron-motorja za izmenično strujo - Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 27. t. m. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 5000 kg petroleja in 600 kg karbida; pri Upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave jeklenih trakov z 20 aparati za stezanje in pripadki; 9. septembra pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave kompozicije; 11. septembra pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave blaga za zastore, signalnih zastavic usnja in usnjenih izdelkov ter špaje. - Predmetni oglas so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Prodaji lesa. Direkcija šum v Ljubljani razpisuje prodajo izdelanega smrekovega lesa za tehnično uporabo, drv in lubja loco gozd v gozdni kompleksih šumskih uprav Bled, Bohinjska Bistrica in Kranjska gora v približni množini 24.722 plm³ smrekovega porabnega lesa, 345 plm³ smrekovih drv in 1069 plm³ smrekovega lubja. Ponudbe, pisane na listovnici, ki se dobe pri Direkciji šum v Ljubljani, je vložiti do 1. septembra 1925. 11. ure dopoldne pri isti direkciji. Ponudba mora biti kolkovana s kolkom 100 Din ter opremljena z 10 odstotno varščino. Predmetna pojmaša daje Direkcija šum in šumska uprava na Bledu, v Boh. Bistrici in Kranjski gori. - Direkcija šum v Sarajevu bo prodala dne 10. septembra približno 10.000 m³ okrogle hrastovine na panju. - Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Borze

18. avgusta:

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupski zaključki.) Vrednote: investicijsko posojilo 75-75 (75), zastavni listi Kranjske deželne banke 25-0, kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 25-0, Celjska posojilnica 201-205, Ljubljanska kreditna 225-265, Merkantilna 100-101 (100), Praštedion 848-0, Kreditni zavod 175-185 (175.5); Strojne 105-0, Trbovlje 342-0, Vevče 117-0, Stavna družba 165-180, - Blago: les: deske monte, 25 mm, 40 mm, 50 mm, fco meja 4 vagoni 500-500 (500); hrastove vozovne deske, 43 mm - 2.65 m, I. in II., fco meja 1320-0 testoni, fco meja 0-550; poljski pridelki: pšenica: baška, 77 kg, fco nakl. post., 2 vagona 275-275, (275) domača, fco Ljubljana 275-0, turščica sremška, fco Postojna trans., 5 vagonov 237.50-237.50 (237.50); oves slav., par. Ljubljana 0-195; laneno seme, la, fco Ljubljana 540-0; eksekutivna prodaja: remeljni II. in III. vrste, fco vagon Lesce, 35-75 kom. 129 m³ 1.264, 60-60 kom. 15 m³ 0.216, 70-70 kom. 313 m³ 6.135, 80-80 kom. 5 m³ 0.128, 100-100 kom. 25 m³ 1.000, vagon 465-465 (465).

ZAGREB. Bančne vrednote so obdržale svoje večerjane čvrste tečaje. Praštediona je dalje porasla. Od industrijskih papirjev je porasel Gutmann. Vevče so bile zaključene po 110. Voja škoda promptna, se je trgovala po 285-288, za ultimo po 289, za sept. po 293. - Dinar je zabeležil danes v Curihu 9.22 in pol. Zagreb ne kaže nikakih večjih sprememb. Edino deviza na Italijo se je zaradi večjega povpraševanja okrepila proti koncu od 200 in pet osmink na 201.75 Blaga je dovolj. kupni promet 7.5 milijona Din. Notirale so devize: Dunaj 782-792, Berlin 1326-1336, Italija izplašilo 200-202.4, London izplašilo 270.97 -272.97, Newyork ček 55.55-56.15, Pariz 259-263, Praga 164 in sedem osmink - 166 in sedem osmink, Švica 1082-1090; valuta: dolar 54.85-55.45, avstrijski šilingi 780-790, frir. 253-257; efekti: bančni Eskomptna 114-115, Hipo 65-65.5, Jugo 99.5 -100, Ljubljanska kreditna 225-0, Praštedion 855-870, Švica 65-66, Industrijski: Eksploatacija 55-59, Dubrovačka 530-540, Šečerana 495-500, Gutmann 380-385, Slavski 145-150, Slavonija 48-49, Trbovlje 0-335, Union 375-400, Vevče 110-115; državni investicijsko posojilo 77.5, agrarne 43, Voja škoda, promptna 288-289.

BEograd. Devize: Amsterdam 2252 -2256, Dunaj 787-788, Berlin 1330-1332, Bruselj 248-259, Bukarešta 28.5-28.75, Italija 201-201.52, London 271.6-271.85, Newyork 55.82 in pol-55.87 in pol, Pariz 260.50 -261, Praga 165.5-165.75, Švica 1085.5-1086.

CURIH. Beograd 9.225, Berlin 1.2270, Newyork 515.50, London 25.05, Pariz 33.95, Milan 18.50, Praga 15.25, Budimpešta 0.007255, Bukarešta 2.65, Varšava 92.50, Dunaj 72.55.

TRST. V prostem prometu so notirali: Beograd 49.75 - 50, London 135.35, Newyork 27.825.

DUNAJ. Beograd 12.685 - 12.725, Berlin 168.72 - 169.32, Budimpešta 99.63-100.03, Bukarešta 3.66 - 3.68, London 34.665 do 34.565, Milan 25.44 - 25.56, Newyork 708.95 - 711.45, Pariz 32.91 - 33.07, Praga 21.06 - 21.09, Sofija 5.11 - 5.15, Varšava 120.50 - 121, Curih 137.54 - 138.04.

PRAGA. Beograd 60.40, Curih 655.75, London 163.95, Milan 121.25, Newyork 33.75.

BERLIN. Beograd 7.51, London 20.384, Newyork 4.195, Milan 15.06, Curih 81.38.

LONDON. (Ob 12.) Beograd 272, Italija 135.25, Newyork 485.8, Švica 25.04.

NEWYORK. (Ob 18.) po našem ob 24.) Beograd 1.79 in pol, Italija 3.58, London 4.85 in sedem osmink, Švica 19.41

Sport

Sporina razstava na letošnjem «Ljubljanskem velesajemu»

Od 29. avgusta do 8. septembra se vrši IV. ljubljanski velesajem. V okvirju te prireditve se priredi tudi športna razstava, ki se bo nahajala v paviljonu »K«. Po dolgem in trudopolnem delu je uspelo športno razstavnemu odboru, katerega sestavljajo delegati vseh podsavezov in najvažnejših športnih organizacij, da izkristalizira idejo prireditve športne razstave, ki naj pada ne samo slovenski javnosti, temveč vsem posetnikom velesajem, posebno inozemcem, pregled o začetkih, razvoju in napredku vseh športnih panog pri nas - v glavnem v zadnjih letih, t. j. po ujedinenju. Ravnotako bo posetnikom imenovane razstave da na prilika, da si ogledajo različne nagrade, ki so si jih naši mladi športniki priborili ne samo doma, temveč tudi v borbi z zastopniki ostalih narodov, pri katerih se šport nahaja na visoki stopnji. Slovenci kot najmanjši del našega troimenega naroda smo se v zadnjih letih pokazali v primeri s Srbi in Hrvati za najagilnejše, kar dokazuje tudi največji napredek skoraj v vseh športnih panogah. Naše lahkostilneje in naši smučarji so zarenkat v naši državi edini poklicani, da ta sport reprezentirajo na zunanji. Kolesarstvo in moška lahkaatletika, katere panoge zavzemajo vsaki dan v Sloveniji vse večji razmah, nas navdajajo s prepričanjem, da postanemo skoraj mali Finci v jugoslovenskem sportu.

Ker je ta razstava prva te vrste v Jugoslaviji sploh, ker bodo isti prisostvovali vsi slovenski športni klubi in bodo s tem zastopane vse športne panoge, ki se pri nas gojijo, je pričakovati, da bo vsa slovenska javnost s svojim obiskom na tej razstavi vsaj v skromni meri pripomogla denarno našemu mlademu sportu, ki nujno potrebuje vsestranske podpore, da dosega stanje izpopolniti, ga povzdigne na višjo stopnjo in ga oživetvori v širših masah naroda.

Srečko Kordelič startal v Italiji

Jugoslovenski prvak v skokih Srečko Kordelič, član S. K. Ilirije, je pretekli mesec bival v Trstu, kjer se je izven konkurence udeležil skakalnih tekem, ki jih je priredil tržaški plavalni klub L' Unione Sportiva Triestina. G. Kordelič je dosegel pri teh tekmah med številno konkurenco tako lepe uspehe, da ga je firenški klub Rari Nantes Florentia povabil na veliko plavalno akademijo, ki se je vršila dne 2. t. m. na reki Arno. Prireditve so se udeležili priznani skakači Avstrije Klara Bornett, Greta Adler in Edmund Farkas, in Italijani Ettore Vidali iz Trsta, Giulio Granata, Renato Pasquio itd. Kordelič, ki je izvajal skoke iz 3, 5 in 10 m visoke deske z neverjetno sigurnostjo in preciznostjo, je očaral vse tekmovalce in množično publiko. Posebno so ugajali njegovi »vijaki«, ki so izvajali viharje aplavza. V priznanje je dobil zlato kolajno in diplomu. Z ozirom na to, da je bil to njegov prvi start v mednarodni konkurenci in da je za svoje znanje še zelo mlad (20 let!), lahko pričakujemo, da bo, ako se s srcem posveti stvari, dosegel še lepe uspehe in ponesel glavo naše ožje domovine tudi na tem polju preko domačih mej. G. Kordeliču, ki je med prvovrstno inozemsko konkurenco tako častno zastopal barve svojega kluba, prisrčno čestitamo! Njegovo delo bomo z veseljem nasledovali.

Prometno društvo na Bledu sporoča vsem športnikom, da priredi v nedeljo 23. t. m. ob 9. uri v Grajski kopelji plavalno tekmo. Po končani tekmi se ob 11.30 uri razvije moto» in biciklistični cvetlični korzo po glavnih cestah ter mimo kraljevega gradu »Suvobor«. K povorki se pripuščajo vsa imenovana okrašena vozila proti javnini 3 Din, ki naj se pošlje na »Prometno društvo Bled«. Tam dobe vozila za poredne številke. Nagrada za najlepše okrašeno vozilo znaša 100 Din poleg častne diplome (ročno delo) II. in III. nagrada obstopita v diplomah. Povorka se zaključi pred kavarno »Toplice«, istotam ocena za nagrade in kratak nagovor g. Slavko Repeša. Pričakuje se, kakor svedočijo prijave gg. kolesarjev, sijajna udeležba. Popoldne ob 15. uri otvoritev razglednega stolpa na Bledu in velika ljudska veselica z obširnimi programom. Upati je na polovično vožnjo na železnici.

Plavalne tekme na Bledu. Ob priliki proslave 30letnice obstoja Prometnega društva se vršijo v nedeljo dne 23. t. m. v Grajski kopelji na Bledu ob 9. uri dopoldne plavalne tekme. Razpored: Dečki sprint 50 m, juniorji sprint 50 m, dame sprint 50 m, gospodje sprint 100 m, dame poljubno 300 m, gospodje stafeta 4 x 100 m (ako se prijavi dvoje društev); gospodične hrbtno 100 m; gospodje prsno 200 m; gospodje hrbtno 100 m; gospodje prosto 500 m; dame stafeta 4 x 50 m (ako se prijavi dvoje društev). Skolci: senlorji: lastavica, na glavo nazaj, delfin ali vijak, salto naprej, salto nazaj poljubni skok. Juniorji: lastavica, skok s prigrbom, na glavo nazaj, poljubni skok. Waterpolo (v slučaju, ako se prijavi

dvoje moštev). Potapljanje. Vsaka proga se plava ako se prijavi najmanj trije tekmovalci. Vse eventualne preembebe razporeda se pravčasno objavijo. Vabljeni so vsa športna društva in posamezniki, da pravočasno vpoljejo prijave. Prijave s prijavnino 10 Din za tekmovalca je vpsolati tajništvo (g. Drago Bitencu) Prometnega društva na Bledu. Prijave se sprejemajo do 22. t. m., na dan prireditve pa do 9. ure na tekmovalnem prostoru. Za številno udeležbo se priporoča plavalni odsek Prometnega društva na Bledu.

S. K. Slovan. Danes, v sredo ob pol 6. zvečer na prostoru Ilirije trening za I. moštvo. Udeležba vseh obvezna. - Kos.

S. K. Ilirije - nogometna sekcija. Fotografiranje I. moštva in juniorjev danes, v sredo ob 18. (ne ob 13!). Trening old boys moštva v četrtki in petek ob 18. Trening mladinske skupine v četrtki in soboto ob 10. I. moštvo igra v nedeljo 23. t. m. v Mariboru. - Načelnik.

Iz Kolesarskega podsavreza Slovenije. Danes ob 20. se vrši seja KPS. v restavraciji »Novi svet«. Polnoštevilna udeležba obvezna. - Tajnik I.

ASK. Primorje. Seja upravnega odbora nocoj točno ob 21. v restavraciji »Zvezda«. Prisotnost gg. odbornikov obvezna! - Predsednik.

Turnir old boys moštev. V nedeljo, 23. t. m. se prične turnir old boyskih moštev, h kateremu so se prijavi S. K. Ilirija, Ljubljanski železničarji, S. K. Hermes in Old boys Trnovo. V nedeljo igrajo Ilirija in Hermes (ob 17. uri) ter Old boys in Železničarji (ob 18. uri). Obe tekmi se bosta odigrali na športnem prostoru Ilirije. Ker je to prvi nastop »starih fantov« Ljubljane, se bo nudilo občinstvu, ki se zanima za nogomet, nekaj posebnega. Prijavljena moštva pridno trenirajo, pričakovati je zanimive in obenem tudi vesele borbe.

Občni zbor S. K. Hermes se vrši nepreklicno v soboto, dne 22. t. m., ob 20. v gostilni Šlibar. - Tajnik.

S. K. Hermes. Odborova seja se vrši v petek dne 21. t. m. ob pol 21. v lokal. Udeležba obvezna za vse gg. odbornike. - Tajnik.

Šah

Jugoslovenski mojstrski turnir v Subotici

Zadnjič smo poročali stanje po 7 kolu turnirja v Subotici. Tedaj so vodili še štirje in sicer dr. Djordy, dr. Singer, Greber in Kulžinski. Številno vodečih se je od takrat hitro zmanjšalo. V 8 kolu vodita Djordy in Singer s 5½ točkami sledijo takoj C. Vidmar, ki se nahaja v izvrstni formi in bo dosegel gotovo kako nagrado, Feuer, ki ima šanse za prva mesta in Kulžinski s 5 točkami. V 9 kolu pa se je dr. Djordy odtrgal in vodi sam že skozi 4 kola; vse kaže, da je novi jugoslovenski nacionalni mojster že izbran. Sledimo C. Vidmar, Feuer s 6 točkami. V 10 kolu je remislral dr. Djordy s Feuerjem C. Vidmar z Bošanom, Singer je izgubil proti Greberju, tako da ima dr. Djordy 7, C. Vidmar, Feuer 6½, Bošan, Singer 6, Poljakov, Gruber, Marković Kulžinski 5½, Tenner, Rožič, Pirc 5 itd. V 11 kolu sta odletela oba nasledovalca Djordyja na respektano distanco 1½ točke. Djordy je premagal Feuerja, Singer C. Vidmarja. Stanje: Djordy 8, Singer 7, C. Vidmar, Feuer 6½. V 12 kolu je Djordy potolkel Markovića, Feuer Tota, Singer-Rožič, C. Vidmar-Pirc remis, od drugih se približuje mladi Pirc iz Maribora, kjer je doslej stoloval Stupan, ki pa v Subotici ne dosega uspehov. Po 12 kolu ima 5½ (1) točk V. Novem Sadu 1923 je igral popolnoma drugače. Celotno stanje po 12 kolu: Dr. Djordy 9, Singer, Feuer 7½, C. Vidmar, Bošan 7- Pirc, Greber 6½, Kulžinski, Rožič, Valegrinčič 6, Stupan 5½ (1), Tenner, Poljakov, Marković 5½, Tot, Csiliag 4½, Pavković Todorović 3 (1).

Internacionalni turnir v Debrečinu

Internacionalnega turnirja v Debrečinu se udeležujejo iz Jugoslavije mojstra V. Vuković iz Zagreba, ki je sedaj v izvrstni formi in dr. Astaloš iz Sarajeva. V prvem kolu je premogol dr. Vajda Kmoch, Vuković Przepiorko, dr. Nagy Steiner, dr. Tartakover Prokeša, Mattison Johnera, ki bi moral bil favorit turnirja! Remis je bila partija Astaloš-Havasi, prekinjena Seitz-Grünfeld. II. kolo: Dr. Vajda-Astaloš remis, Havasi premagal Vukovića, Johner Przepiorko, Nagy Mattisona, Steiner Prokeša, Kmoch Grünfelda, prekinjena Seitz-Tartakover, III. kolo: Vuković premaga Vajdo, Kmoch Astaloša, Johner Havasija, Nagy Przepiorko, Prokeš Mattisona, Grünfeld Tartakoverja, Seitz Steinerja. IV. kolo, Vuković porazi Astaloša Havasi Nagya, Mattison Seitz, Tartakover -Kmoch, Johner-Steiner remis. Druge prekinjene.

Stanje po 4 kolu: Vuković, Nagy 3, Johner, Havasi, Kmoch 2

Joseph Delteil:

Petero čutov

Roman.

Na vsem brodovju se je skozi tenke stene kabin čulo ječanje in vzdihovanje, ki je na krilih vetra hitelo dalje in se izgubljalo v šepetu valov. Matere so objokovale svojo okuženo dečo, mladeniči so si pulili lase nad izgubo svojih zaročenk, za ženitev prestare devovke in debelušne matrone, odvetniki in korporali, starikavi samci in dojenčki, vsi vprek so ob ograjah in v kajutah in na klopih veslačev ječali, žalovali in molili.

V svoji kabini na «Kastorju» je Eleonora delila svoj čas med delom v laboratoriju in vladnimi posli. Prehranbeno vprašanje se je brzih korakov bližalo kritični točki. Zaloge živil so je pohajati; mornarji, ki so imeli nalogo, nabaviti na obali živil, so se vračali praznih rok. Seja so se praznila, hlevi so izumirali in polja so bila pusta in zanemarjena. Nikjer nobenega jagnjeta, niti redkvice.

Ni trajalo dolgo, in na širnem morju je zavladal glad. Po cele goelete so izgubile vse svoje moštvo. Od lakote izumrle jadrnice so bile brez cilja predane vetru. Kuga in draginja sta roko v roki vladali na krovih. Stari, na morju osiveli kapetani so žvečili svoje zlate našive, ženske so žrle svoje novorojenčke. Krmila se niso hotela več pokoravati in morje se je branilo vzprejemati mrtvake. Več ribiških čolnov se je potopilo z ljudmi vred. Sardine in makrele so proglasile stavko. Nekaj prostovoljcev je odplulo v fjord, pa so se vrnili prazni; le nekaj smrekovega lubja so prinesli seboj. Galebi so postajali previdnejši, in somi so se na daleč izogibali ladij.

Na ladjah so se začeli upirati. Prve so se dvignile vdove, ki se niso več hotele pokoravati zdravnikom. Perigondince so obdolžili, da razširjajo lažnjive vesti. Posadke so odpovedale pokorščino, češ da ne bodo več plule proti severu. Nekateri marsiljske tovrne ladje so se celo obrnile proti jugu, v smeri na južni tečaj.

Vladno brodovje, ki se je sprva vzorno ponašalo, je kmalu

nalezlo vseobčo upornost. Branjevke so Eleonoro nagnale s «cipa».

Nekoga jutra je «Kastor» napadla množica kakih tisoč oseb, povečini same ženske in pocestne barabe, s kriki: Kruha nam dajte ali pa nas pobijte! Očitno so vladi, da nič ne dela. Posebno glasna so bila dekleta, ki so kričale, da bodo doktorja Elie-Elie obrezale. Druge so tulile in zmerjale: Mevže, tepci, hi, hi! Najlepše pa so zahtevale splošno izkrcanje na Norveškem.

Spricho opasnosti položaja so člani vlade podajali drug za drugim ostavke. Nekoga dne, ko so bili uporniki posebno glasni, se je ministrski svet v naglici sestal na poslednjo sejo in je soglasno sklenil proglasiti obsedno stanje, potem pa se je na predlog doktorja Elie-Elie razpustil in prenesel polnomočje na Eleonoro.

Diktatorka je na mestu izdala proglas, da se je treba polastiti, naj stane, kar hoče, kake večje nasebine na norveški obali, kjer bi si decimirani ostanki ekspedicije nekoliko opomogli.

Eleonora se je odločila za Bergen. Mesto je bogato in udobno. Trgovanje z lesom, žitom in govedom je v prebivalstvu ustvarilo fin čut za matematiko in za dobroto tega življenja. Odkar je na deželi zavladala pustoš, so se v mestu gomilile zaloge živil. Skladišča moke, slanikov in premoga so bila natrpna do vrha. Na žalost pa niso bili nič manj polni magacini granat in šrapnelov, smodnišnice in orožarne. Toda trgovec ne misli na vojno, in razkošje ne pospešuje hitrosti možganskega toka.

Francosko brodovje je priplulo do Bergena 22. junija. Nekaj ur je križarilo pred lukom, potem pa je Eleonora poslala na kopno parlamentarce, ki so zahtevali denarja in živil. Parlamentarce so zgrabili brez besedi in jih obesili za noge na veliki svetilnik.

Še isti večer so ladje spustile v morje čolne in šalupe, ki so bile brž polne ljudi, predvsem žensk. Z veslom v roki je Eleonora podžigala svoje najljubše rojakinje. Srce ji je plalo od razburjenja in grudi so ji poskakovale od zanosu. Tiho so pluli čolni proti mestu. Večernica je vzplavala na nebu in se spacičila na zemljo. Brez nezgode so pripluli do pristaniškega nasipa. Oddelek Marsiljčank je z naskokom zavzel dva tona, ki sta branila nasip, in podalil topničarje, nato na je intoniral marsiljezo. V tem so se Parižani, Bordeauxci in Lilleci izkrcali vzdolž nasipa. Meščani so se postavili v bran. Mestni ton je ornel brez prestanka. Ljudska

garda je vsa naga planila iz «Severne kavarne». Kakor bi trenil, so bile postavljene barikade. Na nebu so se pojavljali ognjeni prameni topovskih strelcov kakor izpuščaji na bolnikovi koži.

Eleonora je na čelu stotine Auvergnatovk zavzela Veliko barikado in je prodirala po Sigurdsonski ulici. Vseposvoda so oddelki Potieržanov, Bretank in Baskov napadali Norvežane in kričali: Dol s kugo! V nekaj hipih so padli vsi okoli. Tupatam so vzplamele lesene hiše na vseh štirih oglih in razsvetlelo klanje in zmago od vrha do tal. Nič usmiljenja! Hrabri Francozi so morali zavojevati hišo za hišo. Eleonora je z veslom pobila vsakogar, ki ji je zastavil pot.

Začelo se je ropanje. Ženske so stikale za zlatino in dragulji, otroci in trgovci pa so vdrali v slaščičarne. Ob izropanju pomladanske modne izložbe so zapeli «carmagnolko». Vsakdo si je potolažil glad in zadostil poželenju. Može, že pijani, so pili rumkar iz steklenic. Golobradi fičfiriči so v trafikah brskali za kokainom. Majhno dekletce se je splazilo v špecerijsko trgovino in je goltalo v olju konzervirane sardine. Neka poulična deklina je stazala roke po prstanih, klobas ji ni bilo mar. Pisateljji so grabili po papirju, neki diabetik pa si je izbral nočno posodo. General je ukradel sabljo, neka vdova pa krepast klobuk. Iz trgovine s semeni si je neki bivši vrtnar z veliko naslodo nagrabil jacinčnih čebulčkov.

Ljudje, moški in ženske, so pijani in do nezvesti siti kmalu polegli v skupinah po ulicah. Sovražnik je pobegnil ali pa se je zatekel pod varstvo zapahov. Na križiščih vlada še pozno v noč pod milim zvezdnatim nebom razposajeno pirovanje.

Skupina Norvežanov pred Mestno hišo se je še vedno upirala. Eleonora je s svojimi zvestimi Auvergnatovkami otvorila ogenj nanje. Neprijateljem poveljuje visok zaripel možak, bradat kot lev. Gospod župan je to. Obe četi se divje bujejeta za čast Mestne hiše. Eleonora opazuje Norvežana, stoječega na stopnicah bergenskega županstva. Duša ji krvavi in podplati ji drgečejo v deliriju. Boj jo je zmogel popolnoma in prevzel jo je trenutek, ko zakoprni ženska, sita zmage, po občutku nemoči. Sladkobna omotica ji zapolje po stegnih. Noge se ji zazibljejo in naenkrat se ji iz oči vsuje cel hudournik solz.

Zastopnika s skladiščem

agilnega strokovnjaka, s primerno garancijo, išče dobro uveden privorazredni bački mlin 450 q kapacitete za kranjski rajon. — Obširne ponudbe na upravništvo pod „Marka“.

OBJAVLJAM

da pričenem z dnem 20. t. m. prevažati z osebnim avtomobilom potnike in prilagoje proti naročilu iz postaje Rakek v poljubno določene kraje po najnižjih konkurenčnih cenah.

ANDREJ POGLAJ, Rakek 139.

Sitajno sadno in vinogradno poselstvo

10 minut od železnice, znamenit vinorodni kraj v SHS, prijazna gradnja z dvorano, 10 gospodskih sob, kuhinja, soba za sinčinčad, kopalnica itd. solidno v najboljšem stanju, ves komfort, gospodarska poslopja, velike kleti, 16 jehov zemlje, od tega 5 jeh. amerik. vinograda najplemenitejše vrste, ca. 1000 najboljših sadnih dreves, bogat inventar, se le vsled preselitve

proda zelo ugodno.

Wiener & Comp., Graz, Jungferngasse Nr. 1, Tel. 0362. 4402

Vse potrebščine za strojepis.

Pisarniške opreme.

L. BARAGA, LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 6/1. Telefon št. 280

Hotel „Jugoslavija“

Krk, otok Krk

lega z krasnim razgledom na morje. Pensija (hrana in postelja) dnevno Din 50.

Vse informacije dale: lastnik Vid Festini, Krk, otok Krk.

Še nekaj srečk

državne razredne loterije

celotnih, polovičnih in četrtinskih ima na razpolago

Zadružna hranilnica

registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.

V LJUBLJANI. Sv. Petra cesta št. 19.

Največji dobiček je Din 1.500.000.

Cela srečka v tretjem razredu stane Din 240—

Polovična srečka v tretjem razredu stane Din 120—

Četrtinska srečka v tretjem razredu stane Din 60—

Zadnji termin za nakup srečk je 31. avgust t. l.

Ze pri prvem razredu je zadela v tem zavodu kupljena srečka št. 30.282 Din 12.000.

Potrebna pojasnila pisarna in ustmena vedno na razpolago

Elektrotehnične tvornice ŠKODOVIH ZAVODOV v Plzni

Zastopstvo za Jugoslavijo: Ljubljana, Selenburgova ul. št. 7, hiša Jadranske banke.

Dobavljajo:

najsofisticirane in najcenejše elektro-motorje, turbogeneratorje in vse ostale električne stroje.

Grade:

električne centrale, električne železnice, cukrarne, pivovarne, rudniške naprave itd.

Obračajte se v vseh primerih na pisarno v Ljubljani. Poset inženirja je brezplačno na razpolago.

Tihaga sožalja proseč naznanjamo globoko potrti, da je naša iskreno ljubljena žena, mati, babica, odnosno sestra, gospa

Terezija Košir roj. Križman

danes po kratki in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 18. avgusta ob pol treh popoldne iz kapelice sv. Krištofa na pokopališču pri Sv. Križu.

Venci se hvaležno odklanjajo.

Ljubljana-Ribnica, dne 17. avgusta 1925.

Zalogoje rodbine:

Košir, dr. Bartol, Križman, Pust.

Potrjim srcem naznanjamo v svojem in v imenu svojih sorodnikov, vsem znancem in prijateljem tužno vest, da je naš ljubljani oče, stari oče, tast, brat, svak, stric in soproj, gospod

RAJKO SFILIGOJ

posestnik pri Mariji Snežni

v torek, dne 18. avgusta 1925 ob 3. uri zjutraj po dolgi, mučni bolezni previden s svetotajstvi za umirajočo v 62. l. svoje starosti mirno v Gospodu zaspal. Teleni ostanki predragga pokojnika se bodo v četrtek, 20. avgusta ob 10. uri v hiši žalovanja slovesno biagoslovili in na domačem pokopališču položili k večnemu počitku.

Slovesna sv. maša zadušnica bo med pogrebom v župni cerkvi pri Mariji Snežni.

Marija Snežna, dne 18. avgusta 1925.

Ana Sfiligoj roj. Konjedić, soproga — Štefka, Ema, Poldi, Gabrijel, Olga, Roman, otroci — Mimi Sfiligoj roj. Cvilak, snaha — Tonček Kresse, zet — Poldika, vnukinja.

Prostovoljna dražba nepremičnin.

Dne 3. septembra 1925 ob 10. se prodajajo pri tem sodišču soba št. 6 na javni dražbi nepremičnine vlož. št. 199 d. o. Brežice, obstoječe iz hiše št. 55 z gostilniško koncesijo, gospodarskega poslopja, dveh njiv in vrta v skupni izmeri 64 ar 45 m². Izključna ce a 200.000 Din.

Dražbeni pogoji so tu na vpogled

Okrajno sodišče v Brežicah, oddelek 1, dne 9. avgusta 1925.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kakor kjerkoli drugod, ker jamči za nje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem in davčno močjo. Ravno radi tega nalagajo pri njej tudi sodišča denar mladotletnih, župni uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar popolnoma varen.

Mestna hranilnica ljubljanska (Gradska štedionica) V LJUBLJANI

Stanje vložnega denarja preko 130 milijonov dinarjev ali 520 milijonov kron. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Zlasti plačuje za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.